

PRZEGLĄD KWALIFIKACJI UREGULOWANYCH

Warszawa 2017

PRZEGLĄD KWALIFIKACJI UREGULOWANYCH

Warszawa 2017

Autor:

Stanisław Sławiński

Współpraca:

Andrzej Górski
Katarzyna Królik
Elżbieta Lechowicz
Agnieszka Marszałek
Henryk Michałowicz
Agata Poczmańska

Redakcja:

Emilia Danowska-Florczyk
Magdalena Kochańska

Skład i druk:

ViW Studio Wiktor Krawczyński
ul. Szkolna 3
05-530 Dobiesz

Wzór cytowania:

Sławiński, S. (2017). *Przegląd kwalifikacji uregulowanych*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8
01-180 Warszawa
tel. +48 22 241 71 00; www.ibe.edu.pl

© Copyright by: Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2017

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu *Wspieranie realizacji I etapu wdrażania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji na poziomie administracji centralnej oraz instytucji nadających kwalifikacje i zapewniających jakość nadawania kwalifikacji*.

Egzemplarz bezpłatny

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
Rozdział 1	
Ogólne informacje o przeglądzie kwalifikacji uregulowanych	7
1.1. Polityka resortu w dziedzinie kwalifikacji	7
1.2. Czemu służy przegląd kwalifikacji uregulowanych?	8
1.3. Problemy i trudności związane z przeprowadzaniem przeglądu	9
Rozdział 2	
Działania w ramach przeglądu kwalifikacji uregulowanych	13
2.1. Uwagi wstępne	13
2.2. Identyfikowanie kwalifikacji należących do działu administracji rządowej.	14
2.3. Badanie zidentyfikowanej kwalifikacji	14
Rozdział 3	
Karta przeglądu kwalifikacji uregulowanej	17
3.1. Informacje wstępne.....	17
3.2. Karta przeglądu – część I.....	18
3.3. Karta przeglądu – część II	20
3.4. Karta przeglądu – część III.....	30
Aneks 1	
Wypełniona karta przeglądu kwalifikacji uregulowanej	35
Aneks 2	
Doświadczenia z przeglądu kwalifikacji wykonanego w latach 2012–2013	53
1. Ogólne informacje o przeglądzie.....	53
2. Ważniejsze spostrzeżenia dotyczące analizowanych aktów prawnych.....	54
3. Podsumowanie przeglądu.....	57

WSTĘP

Od momentu uchwalenia przez Sejm ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji¹ rozpoczął się nowy etap w rozwoju krajowego systemu kwalifikacji. Ustawa wprowadziła inny niż dotychczas łań w tej dziedzinie – nie utworzyła nowych instytucji, ale określiła podstawowe zasady i standardy postępowania. W ustawie zostały określone role i zadania różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze kwalifikacji oraz wzajemne relacje między nimi.

Ogólny zarys Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK) przedstawia się następująco:

- Z mocy prawa do ZSK włączono kwalifikacje pełne nadawane w oświacie (świadectwa ukończenia poszczególnych typów szkół) oraz w szkolnictwie wyższym (dyplomy po ukończeniu studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz stopień naukowy doktora), a także kwalifikacje cząstkowe nadawane w oświacie (kwalifikacje wyodrębnione w zawodach szkolnych).
- Do ZSK mogą być również włączane inne kwalifikacje nadawane w szkolnictwie wyższym (np. po ukończeniu studiów podyplomowych).
- Do ZSK mogą być włączane kwalifikacje nadawane poza systemami oświaty i szkolnictwa wyższego.
- Wszystkie kwalifikacje włączone do ZSK są wpisane do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji.
- Kwalifikacje nadawane poza systemami oświaty i szkolnictwa wyższego włączają do ZSK ministrowie właściwi dla danych kwalifikacji.
- Każda kwalifikacja włączona do ZSK musi być opisana w sposób określony w przepisach oraz mieć przypisany poziom PRK (Polskiej Ramy Kwalifikacji). Kwalifikacjom pełnym poziom PRK przypisano w ustawie.
- W wypadku pozostałych kwalifikacji przypisany poziom PRK wynika z porównania wymaganych dla danej kwalifikacji efektów uczenia się z charakterystykami poziomów w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Poziom PRK przypisuje minister właściwy dla danej kwalifikacji w momencie włączania tej kwalifikacji do ZSK.
- Kwalifikację włączoną do ZSK można nadać wyłącznie na podstawie pozytywnego wyniku walidacji (sprawdzenia, czy wymagane efekty uczenia się zostały osiągnięte).
- Kwalifikacje włączone do ZSK mogą być nadawane wyłącznie przez instytucje wskazane w przepisach prawa albo uprawnione przez ministra właściwego dla danej kwalifikacji.
- Każda instytucja nadająca kwalifikacje włączone do ZSK jest objęta wewnętrznym i zewnętrznym zapewnianiem jakości, które są zgodne z przepisami ustawy o ZSK.
- Ministrowie właściwi sprawują nadzór nad jakością nadawania kwalifikacji należących do ich działów administracji rządowej (ustawa daje ministrom skuteczne instrumenty nadzoru).
- Funkcjonowanie ZSK jest koordynowane przez Ministra Edukacji Narodowej przy wsparciu Rady Interesariuszy ZSK.

Wdrożenie ZSK ma przynosić korzyści obywatelom, ułatwi dostęp do nowych kwalifikacji, a także ubieganie się o pracę w kraju i za granicą. Jest ważne również dla pracodawców, którzy otrzymują znacznie lepsze instrumenty do prowadzenia racjonalnej polityki kadrowej (rekrutacja, inwestowanie w rozwój zawodowy pracowników). Z punktu widzenia władz publicznych wdrożenie ZSK oznacza możliwość prowadzenia bardziej efektywnej polityki społecznej, w tym przede wszystkim polityki na rzecz rozwoju umiejętności. Funkcjonowanie ZSK przyczyni się do zwiększenia wiarygodności oraz zapewnienia porównywalności kwalifikacji nadawanych zarówno w Polsce, jak i za granicą.

¹ Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 986.

Rozdział 1

OGÓLNE INFORMACJE O PRZEGLĄDZIE KWALIFIKACJI UREGULOWANYCH

1.1. Polityka resortu w dziedzinie kwalifikacji

Ważną częścią procesu wdrażania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji jest włączanie do tego systemu kwalifikacji ustanowionych odrębnymi przepisami (uregulowanych), funkcjonujących w dniu wejścia w życie ustawy o ZSK². Decyzję w sprawie włączenia kwalifikacji uregulowanej do ZSK podejmuje minister właściwy dla danej kwalifikacji³, jeżeli uzna, że jest to uzasadnione. Ta grupa kwalifikacji ma istotny wpływ na poziom kapitału ludzkiego, tym samym ma znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Dlatego w ustawie o ZSK na każdego z ministrów nałożony został obowiązek dokonania, w ciągu 5 lat od wejścia w życie tej ustawy, przeglądu kwalifikacji uregulowanych należących do jego działu administracji rządowej. Celem tego przeglądu jest zidentyfikowanie kwalifikacji, *w odniesieniu do których uzasadnione jest włączenie do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji*⁴.

Wprowadzenie ustawowego obowiązku przyjrzenia się kwalifikacjom ustanowionym odrębnymi przepisami *bez względu na pojęcie użyte na określenie danej kwalifikacji w przepisach prawa*⁵ wynika z głównej idei, której realizacja rozpoczęła się z chwilą uchwalenia ustawy o ZSK. Tą ideą jest dokonanie w Polsce zmiany o charakterze cywilizacyjnym polegającej na gruntownym uporządkowaniu i modernizacji krajowego systemu kwalifikacji. Istniejące w kraju zasoby kwalifikacji stanowią ważny składnik narodowego potencjału, który powinien być dobrze rozpoznany i rozwijany w ramach długofalowej polityki państwa. Z tego względu do ZSK powinny być włączone wszystkie nadawane w Polsce kwalifikacje, które mają realną wartość z punktu widzenia prowadzonej przez państwo polityki rozwoju umiejętności i kwalifikacji.

Do podjęcia decyzji, które kwalifikacje uregulowane należące do danego działu administracji rządowej należy włączyć do ZSK, potrzebne jest przyjęcie w resortach założeń dotyczących polityki w dziedzinie kwalifikacji obejmującej zarówno kwalifikacje uregulowane, jak i rynkowe. Założenia te powinny być spójne z realizowaną przez państwo strategią rozwoju umiejętności i kwalifikacji, która odpowiada celom polityki na rzecz uczenia się przez całe życie (polityki LLL)⁶. Założenia resortowej polityki w odniesieniu do kwalifikacji powinny być elementem szerszej strategii rozwoju w obszarze każdego działu administracji rządowej, za który odpowiedzialny jest kierujący nim minister. Wejście w życie ustawy zobowiązującej wszystkich ministrów do przeglądu swoich kwalifikacji uregulowanych daje mocny impuls do zweryfikowania albo ponownego zdefiniowania założeń dotyczących polityki każdego z resortów w dziedzinie kwalifikacji.

² Art. 104 ust. 1 ustawy o ZSK.

³ Art. 4b ustawy z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej.

⁴ Art. 104 ust. 2 ustawy o ZSK.

⁵ Art. 104 ust. 1 i 2.

⁶ Polityka LLL (ang. *lifelong learning*) w Polsce jest koordynowana przez Międzyresortowy Zespół do spraw uczenia się przez całe życie i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji utworzony Zarządzeniem nr 58 Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 maja 2016 r.

1.2. Czemu służy przegląd kwalifikacji uregulowanych?

Żeby wytypować kwalifikacje, które powinny być włączone do ZSK, trzeba mieć ewidencję kwalifikacji oraz pewną wiedzę o nich. Jeżeli w resorcie brak pełnych informacji na ten temat, niezbędne jest podjęcie działań w celu zidentyfikowania wszystkich kwalifikacji należących do danego działu administracji rządowej. Wymaga to przejrzania ustaw i rozporządzeń, za które odpowiedzialny jest kierujący działem minister. Wynikiem takiego przeglądu powinna być inwentaryzacja i ocena zasobów kwalifikacji, dla których dany minister jest ministrem właściwym w rozumieniu ustawy o działach administracji rządowej⁷.

Przeгляд kwalifikacji należących do działu administracji rządowej powinien dać odpowiedź na następujące pytania:

- Czy w obszarach należących do kierowanego przez ministra działu administracji rządowej funkcjonują kwalifikacje, które mogą być uznane za kwalifikacje uregulowane?
- Czy w obszarach należących do kierowanego przez ministra działu administracji rządowej funkcjonują kwalifikacje (lub konstrukcje prawne zbliżone do kwalifikacji), które nie w pełni odpowiadają definicji kwalifikacji uregulowanej?
- Które z tych kwalifikacji (konstrukcji prawnych) powinny zostać włączone do ZSK?
- Które z tych kwalifikacji (konstrukcji prawnych) powinny zostać włączone do ZSK niezwłocznie?
- Jakie nowe kwalifikacje uregulowane powinny powstać w obszarach należących do kierowanego przez ministra działu administracji rządowej?

Podstawowymi kryteriami wyboru kwalifikacji do włączenia do ZSK powinny być:

- Znaczenie danej kwalifikacji (konstrukcji prawnej zbliżonej do kwalifikacji) dla funkcjonowania i rozwoju dziedziny działalności, w której dana kwalifikacja (konstrukcja prawna) znajduje zastosowanie, w tym ocena aktualnego i przewidywanego zapotrzebowania na tę kwalifikację (konstrukcję prawną).
- Obowiązek zapewniania przez władze publiczne odpowiedniej jakości nadawanej kwalifikacji (stosowanej konstrukcji prawnej) ze względu na szeroko rozumiane bezpieczeństwo.
- Korzyści dla osób posiadających kwalifikację, które będą wynikały z włączenia danej kwalifikacji do ZSK.

W wyniku przeglądu w każdym resorcie powinny powstać wykazy kwalifikacji (konstrukcji prawnych) w różny sposób umocowanych w przepisach prawa regulującego poszczególne dziedziny działalności w obszarach, które należą do działu administracji rządowej kierowanego przez danego ministra. W odniesieniu do każdej zidentyfikowanej kwalifikacji (konstrukcji prawnej) powinna być sporządzona notatka stanowiąca udokumentowany wynik analizy zgromadzonych informacji o danej kwalifikacji (konstrukcji prawnej). Narzędziem przydatnym do przeprowadzenia takiej analizy może być karta przeglądu kwalifikacji uregulowanej, która jest przedstawiona w rozdziale 3.

⁷ Art. 4b ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 888.

1.3. Problemy i trudności związane z przeprowadzaniem przeglądu

W toku prac, których celem było przygotowanie propozycji nowych rozwiązań w dziedzinie kwalifikacji, w 2013 r. dokonano przeglądu przyjętych w polskim ustawodawstwie rozwiązań dotyczących kwalifikacji w dziesięciu wybranych działach administracji rządowej⁸. Przeprowadzona wówczas analiza ustaw i rozporządzeń, umożliwiła poznanie, w jaki sposób kwalifikacje są ujmowane w poszczególnych aktach prawnych. Podczas przeglądania aktów prawnych ujawniły się różne problemy i trudności. Doświadczenia zdobyte w trakcie ówczesnych prac mogą okazać się przydatne podczas przeglądu kwalifikacji uregulowanych, którego przeprowadzenie jest obowiązkiem nałożonym ustawą o ZSK. Zamieszczone w tym rozdziale uwagi i komentarze dotyczą kilku najważniejszych kwestii, które mogą sprawiać trudności w trakcie przeglądu.

A. Co jest kwalifikacją?

Podczas przeglądu kwalifikacji uregulowanych punktem odniesienia dla interpretacji poszczególnych przepisów muszą być definicje podane w ustawie o ZSK. Najważniejsza z nich określa, jak należy rozumieć termin „kwalifikacja”.

Kwalifikacja

Zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący.

(art. 2 pkt 8 ustawy o ZSK)

Zgodnie z cytowaną powyżej definicją kwalifikacją jest np. patent żeglarza jachtowego, dyplom inżyniera, prawo jazdy, ale także świadectwo ukończenia szkoły podstawowej i matura. Należy podkreślić, że ustawowa definicja kwalifikacji nie pokrywa się z intuicyjnym rozumieniem tego słowa. W języku potocznym termin *kwalifikacje* najczęściej oznacza wiedzę i umiejętności potrzebne do dobrego wykonywania konkretnego zawodu.

Z powodu przyjęcia w ustawie o ZSK innego niż powszechnie używane znaczenia terminu *kwalifikacje* oraz na skutek stosowania w polskim prawie bardzo różnej terminologii, przegląd kwalifikacji uregulowanych nie będzie łatwym zadaniem. W aktach prawnych wymiennie używane są terminy: *zawód, kwalifikacja, uprawnienie, prawo wykonywania zawodu, powołanie, tytuł zawodowy* itp. Relacje pomiędzy poszczególnymi terminami nie zawsze są jasne. W treści poszczególnych przepisów czasem występują elementy pozwalające uznać coś za kwalifikację w rozumieniu ustawy o ZSK. Jednak ta kwalifikacja bywa „ukryta” w uprawnieniu do wykonywania określonego rodzaju czynności zawodowych albo w uprawnieniu do zajmowania stanowiska, albo w opisie kolejnych etapów uzyskiwania prawa wykonywania zawodu. Dlatego dokonując przeglądu aktów prawnych, należy zwracać uwagę nie tylko na fragmenty, które mówią wprost o kwalifikacji.

⁸ Omówienie przeglądu przyjętych w polskim ustawodawstwie rozwiązań dotyczących kwalifikacji w wybranych działach administracji rządowej jest w aneksie.

B. Co jest kwalifikacją uregulowaną?

Ustawa o ZSK precyzuje również znaczenie terminu „kwalifikacje uregulowane”.

Kwalifikacje uregulowane

Kwalifikacje ustanowione odrębnymi przepisami, których nadawanie odbywa się na zasadach określonych w tych przepisach, z wyłączeniem kwalifikacji nadawanych w systemie oświaty i systemie szkolnictwa wyższego.

(art. 2 pkt 12 ustawy o ZSK)

W dyskusjach prowadzonych w toku przygotowywania nowych rozwiązań dotyczących systemu kwalifikacji w Polsce zgodzono się, że kwalifikacje nadawane na podstawie przepisów prawa (z wyłączeniem kwalifikacji nadawanych w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego) powinny być ujęte w ustawie o ZSK oddzielnie od kwalifikacji funkcjonujących bez podstawy prawnej (w postaci ustawy lub rozporządzenia). Dlatego w ustawie wyodrębniono kwalifikacje *uregulowane*, to znaczy ustanowione odrębnymi przepisami, których nadawanie odbywa się na zasadach określonych w tych przepisach.

Jednakże dla wielu kwalifikacji, które są ustanowione odrębnymi przepisami, niektóre zasady ich nadawania nie zostały określone w tych przepisach, ale w dokumentach innej rangi, np. w regulaminie przeprowadzania egzaminu, w programie szkolenia itp. Dlatego w wypadku wielu kwalifikacji niezbędne jest, aby w ramach przeglądu dotrzeć także do tego rodzaju dokumentów. Zawarte w nich informacje mogą mieć duże znaczenie dla oceny kwalifikacji, pod kątem celowości ich włączenia do ZSK.

C. Nazewnictwo kwalifikacji

W poszczególnych aktach prawnych nazwy kwalifikacji bywają formułowane bardzo różnie, czasem krótko (np. *ratownik*), a czasem poprzez rozbudowany opis (np. *specjalista w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia*). Nazwy kwalifikacji mogą być określane poprzez odniesienie do określonego rodzaju czynności lub zadań (np. *prowadzenie zajęć o charakterze profilaktycznym i korektywnym*) albo poprzez odniesienie wprost do osoby wykonującej (np. *pilot wycieczek, tłumacz przysięgły*).

W niektórych uregulowaniach dotyczących kwalifikacji ustawodawca ograniczył się do opisu czynności lub istoty danej funkcji (roli, stanowiska), wskazał wymagania kompetencyjne i dokument potwierdzający posiadanie wymaganych kompetencji, ale nie wprowadził żadnego określenia, które można uznać za nazwę danej kwalifikacji. Dlatego podczas przeglądu czasem może okazać się korzystne zaproponowanie nazwy dla zidentyfikowanej kwalifikacji.

D. Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji

Podczas przeglądu kwalifikacji uregulowanych najprawdopodobniej okaże się, że nałożone ustawą o ZSK wymagania dotyczące sposobu opisywania efektów uczenia się nie są spełnione. Z poprzednio przeprowadzonego przeglądu wiadomo, że w regulacjach dotyczących kwalifikacji przeważnie określany jest tylko czas trwania obowiązkowego szkolenia i dosyć ogólnikowo zakres wymaganych wiadomości i umiejętności. Jeżeli wskazywane są efekty uczenia, to także stosunkowo ogólnie i pośrednio, np. w zapisach dotyczących programu szkolenia lub w wymaganiach egzaminacyjnych. W związku z powyższym trudno będzie w trakcie przeglądu ocenić prawdziwą wartość i przydatność wielu kwalifikacji, bez odwołania się do opinii specjalistów reprezentujących punkt widzenia pracodawców.

E. Walidacja i certyfikowanie

Przyjrzenie się kwalifikacji powinno obejmować nie tylko wymagania, które ma spełnić osoba ubiegająca się o nadanie danej kwalifikacji, lecz także sposób, w jaki te wymagania mają być sprawdzane (warunki dotyczące walidacji) oraz zasady certyfikowania danej kwalifikacji.

Walidacja

Sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.

(art. 2 pkt 22 ustawy o ZSK)

Certyfikowanie

Proces, w wyniku którego osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, po uzyskaniu pozytywnego wyniku walidacji, otrzymuje od uprawnionego podmiotu certyfikującego dokument potwierdzający nadanie określonej kwalifikacji.

(art. 2 pkt 1 ustawy o ZSK)

W aktach prawnych certyfikowanie może być regulowane na różne sposoby, zarówno w odniesieniu do dokumentów, jak i samych procedur nadawania kwalifikacji. Podczas przeglądu może się jednak okazać, że nie ma jasno określonego momentu, w którym następuje nadanie kwalifikacji, np. przepisy kończą się stwierdzeniem, że z przebiegu egzaminu sporządza się protokół. W wypadku niektórych kwalifikacji przepisy mogą nie określać ani formy, ani treści dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji.

Trudności mogą też wynikać z przepisów, które zostały tak skonstruowane, że powstają wątpliwości, np. co jest dokumentem potwierdzającym nadanie kwalifikacji albo kto powinien wydawać dany dokument – komisja egzaminacyjna czy podmiot (organ), który ją powołał.

Rozdział 2

DZIAŁANIA W RAMACH PRZEGLĄDU KWALIFIKACJI UREGULOWANYCH

2.1. Uwagi wstępne

Na podstawie przeglądu, o którym jest mowa w art. 104 ust. 2 ustawy o ZSK, ministrowie właściwi wytypują kwalifikacje należące do kierowanych przez nich działów administracji rządowej, które mają być włączone do ZSK.

W stosunku do kwalifikacji, która została zakwalifikowana, powinno się rozpocząć działania w celu włączenia jej do systemu. Do ZSK może zostać włączona kwalifikacja uregulowana, w odniesieniu do której określono:

1. efekty uczenia się opisane zgodnie z ustawą o ZSK;
2. wymagania dotyczące walidacji;
3. instytucje, które mają uprawnienia do certyfikowania;
4. w razie potrzeby, dodatkowe warunki, które muszą spełniać instytucje ubiegające się o uprawnienie do certyfikowania;
5. instytucje, którym powierzono zadania podmiotu zewnętrznego zapewniania jakości;
6. w razie potrzeby, dodatkowe wymagania, dotyczące:
  - a) zakresu i częstotliwości ewaluacji wewnętrznej,
  - b) zakresu i częstotliwości sporządzania raportów z zewnętrznego zapewniania jakości,
  - c) zakresu i częstotliwości składania sprawozdań z działalności;
7. w razie potrzeby, warunki, które musi spełnić osoba przystępująca do walidacji,
8. okres ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji, w razie potrzeby, warunki przedłużenia jego ważności.

Zanim minister włączy kwalifikację uregulowaną do systemu, musi na podstawie rekomendacji ekspertów⁹ przypisać jej poziom PRK. O przypisaniu poziomu PRK i włączeniu do ZSK kwalifikacji uregulowanej minister informuje w drodze obwieszczenia, które jest publikowane w Monitorze Polskim. Kwalifikację uregulowaną uznaje się za włączoną do ZSK z dniem ogłoszenia tego obwieszczenia.

W okresie pięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy o ZSK w razie potrzeby minister może włączyć do ZSK kwalifikację uregulowaną, która nie spełnia wszystkich wyżej wymienionych warunków. Musi być jednak możliwe przypisanie tej kwalifikacji poziomu PRK i wskazanie instytucji uprawnionej do jej certyfikowania¹⁰. Możliwość przypisania poziomu PRK istnieje tylko wtedy, jeżeli w przepisach regulujących daną kwalifikację lub w innych dokumentach wskazane są wymagania w zakresie wiadomości i umiejętności (efekty uczenia się). W okresie przejściowym mogą one być przedstawione niezgodnie z wymaganiami ustawy o ZSK, ale muszą być określone w sposób na tyle konkretny, żeby dało się wiarygodnie odnieść je do charakterystyk poziomów w Polskiej Ramie Kwalifikacji. O przypisaniu takiej kwalifikacji uregulowanej poziomu PRK i włączeniu jej do ZSK minister informuje w drodze obwieszczenia opublikowanego w Monitorze Polskim. Należy pamiętać, że zgodnie

⁹ Zasady tworzenia i działania zespołu ekspertów są opisane w publikacji: Sławiński, S., Królik, K., Stęchły, W. (2017). *Włączanie kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji*. Warszawa: IBE.

¹⁰ Art. 104 ust. 3 ustawy o ZSK.

z ustawą o ZSK kwalifikację uregulowaną włączoną do ZSK, która nie spełnia wszystkich warunków, minister ma obowiązek dostosować do wymagań określonych w ustawie w ciągu 3 lat od daty opublikowania obwieszczenia. Dostosowanie kwalifikacji uregulowanej następuje poprzez nowelizację aktu prawnego lub aktów prawnych, w których opisana jest dana kwalifikacja.

Jak wyżej wskazano, zgodnie z założeniami polityki LLL do ZSK powinna zostać włączona każda kwalifikacja, która ma rzeczywistą wartość dla pracodawców lub osób, którym jest ona nadawana. Dlatego przeglądem, o którym jest mowa w art. 104 ust. 2 ustawy o ZSK, mają być objęte wszystkie kwalifikacje ustanowione w przepisach odrębnych. Warto podkreślić, że włączenie tej grupy kwalifikacji do ZSK oznacza, że pełna informacja na ich temat będzie publicznie dostępna w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji. W nieodległej perspektywie może to mieć istotny wpływ na podaż tych kwalifikacji na rynku pracy oraz na sposób prowadzenia polityki kadrowej przez pracodawców.

2.2. Identyfikowanie kwalifikacji należących do działu administracji rządowej

Aby dokonać przeglądu kwalifikacji uregulowanych, dla których właściwy jest minister kierujący działem administracji rządowej, nie wystarczy posłużenie się dostępnymi wykazami kwalifikacji. Z wykonanego w 2013 r. przeglądu przyjętych w ustawodawstwie rozwiązań odnoszących się do kwalifikacji wiadomo, że w polskim prawie jest wiele przepisów, które dotyczą ważnych kwalifikacji, ale sam termin *kwalifikacje* nie zawsze jest w tych przepisach używany. Od 2013 r. wiele ustaw zostało znowelizowanych, uchwalono też nowe, jednakże ogólny obraz kwalifikacji, jaki się wówczas odsłonił, nie uległ zmianie. Dlatego, żeby możliwie dokładnie zidentyfikować kwalifikacje należące do danego działu administracji, trzeba w aktach prawnych szukać nie tylko przepisów mówiących wprost o kwalifikacji, lecz także przepisów wprowadzających uregulowania zbieżne z ustawową definicją kwalifikacji lub do tej definicji zbliżone.

Zbieżne lub zbliżone do ustawowej definicji kwalifikacji są takie uregulowania, które niezależnie od użytej terminologii, określają w pewien sposób wymagane efekty uczenia się, obowiązek przeprowadzenia walidacji oraz dokument potwierdzający nabycie – w ten lub inny sposób nazwanej – kwalifikacji. Dzięki temu w wyniku przeglądu zidentyfikowane zostaną także konstrukcje prawne zbliżone do kwalifikacji (quasi-kwalifikacje), to znaczy regulacje ustanawiające coś, co w części odpowiada przyjętej w ustawie definicji kwalifikacji i może mieć dużą wartość dla określonej branży lub sektora.

W celu zidentyfikowania kwalifikacji należących do danego działu administracji rządowej niezbędne jest przejrzanie wszystkich ustaw i rozporządzeń, za które odpowiada kierujący działem minister. Żeby przegląd dał pełny obraz kwalifikacji należących do danego działu administracji, w niektórych przypadkach nie wystarczy samo sprawdzenie przepisów prawa powszechnie obowiązującego (ustaw i rozporządzeń), ale niezbędne będzie także przyjrzenie się innym materiałom dotyczącym kwalifikacji. Umożliwi to lepsze poznanie ważnych kwalifikacji, które zostały ustanowione w przepisach, ale w kwestiach szczegółowych są „doregulowane” w inny sposób.

2.3. Badanie zidentyfikowanej kwalifikacji

Przegląd kwalifikacji, o którym mowa w art. 104 ust. 2 ustawy o ZSK, ma dać ogólne spojrzenie na istniejące w każdym dziale administracji rządowej zasoby kwalifikacji (i quasi-kwalifikacji) oraz umożliwić dokonanie racjonalnej oceny tych zasobów. Przegląd powinien polegać na przyjrzeniu się „z lotu ptaka” każdej zidentyfikowanej kwalifikacji (quasi-kwalifikacji) z uwzględnieniem bardzo wielu różnych aspektów, ale równocześnie bez prowadzenia dogłębnej analizy każdego zagadnienia.

Przeanalizowanie w ramach przeglądu istniejących kwalifikacji uregulowanych oraz zidentyfikowanych konstrukcji prawnych zbliżonych do kwalifikacji (quasi-kwalifikacji) ma dostarczyć merytorycz-

nych przesłanek do podjęcia przez właściwego ministra decyzji o włączeniu lub niewłączeniu ich do ZSK. Drugim ważnym celem badania każdej kwalifikacji (i quasi-kwalifikacji) jest wstępne rozpoznanie zakresu i charakteru niezbędnych modyfikacji, żeby potem łatwiej było dostosować wytypowane kwalifikacje (quasi-kwalifikacje) do wymagań określonych w ustawie o ZSK. Na etapie przeglądu warto zanotować sugestie i uwagi na temat pożądanych zmian, raczej nie powinno się jednak od razu projektować zmodyfikowanej wersji analizowanej kwalifikacji. Przeglądu nie muszą dokonywać specjaliści z branży. Można powierzyć to zadanie pracownikom urzędu, którzy powinni opierać się na własnej wiedzy i doświadczeniu i tylko czasem mogą potrzebować pomocy osoby dysponującej bardziej fachową wiedzą w danej dziedzinie. Może się jednak zdarzać, że daną kwestię będzie trudno ocenić – wówczas wystarczy odnotować to w karcie przeglądu i zapisać, że powinno się to skonsultować z ekspertami na etapie przygotowywania modyfikacji badanej kwalifikacji.

Przejrzenie przepisów oraz ewentualnie zapisów w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji (quasi-kwalifikacji) powinno ułatwić udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy dana kwalifikacja (quasi-kwalifikacja) powinna być włączona do ZSK?
- Czy dana kwalifikacja (quasi-kwalifikacja) może i powinna być włączona do ZSK na podstawie art. 104 ust. 3, czyli w trybie przyśpieszonym?
- Jakie zmiany i uzupełnienia trzeba przygotować i wprowadzić do przepisów regulujących daną kwalifikację (quasi-kwalifikację), żeby spełniała ona wymagania określone w ustawie o ZSK?

W pierwszej kolejności analizie powinny być poddane akty prawa powszechnie obowiązującego (ustawy, rozporządzenia). W następnej kolejności w razie potrzeby przeglądem powinno się objąć także odnoszące się do kwalifikacji zarządzenia oraz inną dokumentację (wytyczne i instrukcje dotyczące nadawania kwalifikacji, ramowe programy szkolenia, stosowane arkusze egzaminacyjne, wzory certyfikatów itp.).

Pełny zakres badania kwalifikacji uregulowanej (quasi-kwalifikacji) ujęty został w specjalnej karcie przeglądu¹¹. Ułatwia ona przeprowadzenie całościowego przeglądu kwalifikacji (quasi-kwalifikacji) pod kątem zasadności i możliwości włączenia jej do ZSK. Karta składa się z trzech części, które tworzą integralną całość.

Część pierwsza karty zawiera najbardziej podstawowe informacje dotyczące badania:

- jaka kwalifikacja (quasi-kwalifikacja) była badana;
- kto uczestniczył w badaniu danej kwalifikacji (quasi-kwalifikacji);
- jakie dokumenty i materiały były brane pod uwagę w trakcie badania;
- jaka jest końcowa konkluzja odnośnie do włączenia kwalifikacji (quasi-kwalifikacji) do ZSK.

W części drugiej karty ujęte są wszystkie zagadnienia, które trzeba wziąć pod uwagę w czasie badania kwalifikacji (quasi-kwalifikacji). Na początku tej części umieszczone są punkty dotyczące funkcjonowania i społeczno-gospodarczego znaczenia danej kwalifikacji (quasi-kwalifikacji). W wypadku, gdy istniejąca w przepisach kwalifikacja (quasi-kwalifikacja) okaże się anachroniczna i w praktyce jest martwa, dalsze badanie jej pod kątem zgodności z wymaganiami ustawy o ZSK nie będzie już potrzebne. Przykładem takiej kwalifikacji może być *felczer*¹².

Treści zanotowane w tej części karty powinny stanowić główną przesłankę merytoryczną decyzji ministra właściwego o włączeniu lub niewłączeniu analizowanej kwalifikacji uregulowanej (quasi-kwalifikacji) do ZSK. Druga część karty przeglądu może okazać się pomocnym narzędziem także w realizacji innych ważnych zadań, to jest przy opiniowaniu oraz dokonywaniu oceny merytorycznej kwalifikacji rynkowych, które zostały zgłoszone do ministra z wnioskiem o ich włączenie do ZSK.

¹¹ Karta przeglądu jest przedstawiona w rozdziale 3.

¹² Opis kwalifikacji *felczer* znajduje się w raporcie z przeglądu przyjętych w ustawodawstwie polskim rozwiązań dotyczących kwalifikacji w wybranych działach administracji rządowej dostępnym na stronie: www.kwalifikacje.edu.pl/images/download/Publikacje/Raport_z_przegladu_na_strone.pdf

W części trzeciej karty wpisuje się uwagi i wnioski na temat potrzebnych zmian i uzupełnień w przepisach regulujących analizowaną kwalifikację (quasi-kwalifikację). Ta część karty przeglądu umożliwia notowanie spostrzeżeń i wątpliwości dotyczących kwalifikacji w sposób spójny z porządkiem zagadnień przyjętym w części drugiej karty. Umożliwia też oddzielenie od siebie zapisów dotyczących różnych tematów. Dzięki temu niezależnie od kolejności analizowanych punktów i niezależnie od tego, ile osób pracowało nad kwalifikacją (quasi-kwalifikacją), wyniki przeglądu będą zanotowane w sposób przejrzysty, który pozwala łatwo odnajdywać adnotacje odnoszące się do poszczególnych zagadnień.

Notatki w trzeciej części karty przeglądu również mogą mieć pewien wpływ na decyzję o włączeniu lub niewłączeniu badanej kwalifikacji do ZSK.

Jeżeli decyzja o włączeniu będzie pozytywna, zapisy trzeciej części karty przeglądu będą służyć jako podstawa dalszych prac nad kwalifikacją (quasi-kwalifikacją), które zostaną podjęte w celu dostosowania jej do wymagań wynikających z ustawy o ZSK. Zapisy te mogą być później pomocne podczas przygotowywania zmian i uzupełnień w przepisach regulujących analizowaną kwalifikację.

Rozdział 3

KARTA PRZEGLĄDU KWALIFIKACJI UREGULOWANEJ

3.1. Informacje wstępne

Karta przeglądu kwalifikacji uregulowanej jest narzędziem ułatwiającym przeprowadzenie przeglądu kwalifikacji, o którym mowa w art. 104 ust. 2 ustawy o ZSK. Pierwsza część karty zawiera dane identyfikacyjne badanej kwalifikacji i podstawowe informacje o przeglądzie, w tym końcową konkluzję dotyczącą kwalifikacji. W pierwszej części karty pola oznaczone literami D, E, F, G i H wypełnia się na zakończenie badania kwalifikacji. Druga część karty obejmuje niżej wymienione zagadnienia ważne z punktu widzenia celów, dla których przeprowadza się przegląd kwalifikacji. Przy każdym zagadnieniu jest po kilka pól do wpisania odpowiednich informacji.

1. Zapotrzebowanie na kwalifikację (pola 1.1–1.4)

- Obszary działalności, w których potrzebne są osoby z tą kwalifikacją (1.1)
- Dane dotyczące liczby osób, które uzyskały tę kwalifikację (1.2)
- Prognozy dotyczące zapotrzebowania na tę kwalifikację na krajowym i międzynarodowym rynku pracy (1.3)
- Inne informacje (1.4)

2. Podstawa prawna kwalifikacji (pola 2.1–2.3)

3. Dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji (pola 3.1–3.5)

- Nazwa dokumentu (3.1 i 3.2)
- Okres ważności dokumentu (3.3–3.5)

4. Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji (pola 4.1 i 4.2)

5. Zasady nadawania kwalifikacji (pola 5.1 i 5.2)

6. Warunki, które musi spełnić osoba ubiegająca się o kwalifikację, aby przystąpić do walidacji (pola 6.1–6.9)

- Wymagane wykształcenie (6.1–6.3)
- Wymagania dotyczące ukończenia odpowiedniego kursu (6.4–6.6)
- Inne warunki (6.7–6.9)

7. Walidacja i certyfikowanie (pola 7.1–7.10)

- Wymagania dotyczące walidacji (7.1 i 7.2)
- Wymagania dotyczące podmiotów przeprowadzających walidację (7.3 i 7.4)
- Uprawnienia do certyfikowania (7.5–7.8)
- Zapewnianie jakości nadawania kwalifikacji (7.9 i 7.10)

Żeby uniknąć niepotrzebnej pracy nad kwalifikacją, która nie ma już racji bytu, w pierwszej kolejności zaleca się wpisanie informacji dotyczących społecznego funkcjonowania kwalifikacji (pola 1.1–1.3). Kolejność analizowania następnych zagadnień nie ma znaczenia.

W części trzeciej karty wpisuje się dodatkowe uwagi na temat tych rozwiązań dotyczących kwalifikacji, które trzeba zmodyfikować lub uzupełnić. W tej części można zanotować wszelkie nasuwające się pytania i pomysły spontanicznie rodzące się w trakcie badania.

3.2. Karta przeglądu – część I

KARTA PRZEGLĄDU KWALIFIKACJI UREGULOWANEJ CZĘŚĆ I	
A. Data rozpoczęcia przeglądu	.....
B. Kwalifikacja <i>Trzeba podać ustaloną w przepisach nazwę lub określenie umożliwiające identyfikację kwalifikacji.</i> <i>Jeżeli nazwa kwalifikacji budzi zastrzeżenia lub wątpliwości, → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i>	....
C. Dział administracji rządowej <i>Ustalenie jasnego przyporządkowania każdej kwalifikacji uregulowanej do konkretnego działu administracji rządowej jest ważne z punktu widzenia ZSK.</i> <i>Określenie, do jakiego działu administracji rządowej należy kwalifikacja, w niektórych przypadkach może być utrudnione.</i> <i>Jeżeli wystąpi jakaś trudność, → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i>	....
D. Dane osób, które dokonały przeglądu <i>Trzeba podać imię, nazwisko, miejsce pracy i zajmowane stanowisko każdej osoby, która uczestniczyła w badaniu kwalifikacji.</i>	....
E. Akt/akty prawne regulujące kwalifikację oraz inne dokumenty przeanalizowane podczas przeglądu <i>Jeżeli akty prawa powszechnie obowiązującego (ustawy, rozporządzenia) nie zawierają potrzebnych informacji, odpowiednio do potrzeb przeglądowni powinny być poddane także inne odnoszące się do kwalifikacji dokumenty (zarządzenia, wzory certyfikatów, wytyczne i instrukcje dotyczące nadawania kwalifikacji, ramowe programy szkolenia, stosowane arkusze egzaminacyjne itp.).</i> <i>Trzeba podać informację o wszystkich przeanalizowanych dokumentach i materiałach, które określają kwalifikację i kształtują praktykę jej nadawania.</i>	....

<p>F. Konkluzja wynikająca z przeprowadzonego przeglądu kwalifikacji</p> <p><i>Należy wybrać jedną z podanych wersji.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwalifikacja powinna być włączona do ZSK, spełnia warunki określone w ustawie o ZSK i po przypisaniu poziomu PRK, może być włączona na podstawie art. 38 tej ustawy. 2. Kwalifikacja powinna być włączona do ZSK, mimo że nie spełnia wszystkich warunków określonych w ustawie o ZSK. Kwalifikacja może być włączona do ZSK na podstawie art. 104 (następnie w ciągu 3 lat musi być dostosowana do wymagań określonych w ustawie o ZSK). 3. Kwalifikacja powinna być włączona do ZSK, ale nie spełnia minimalnych warunków określonych w ustawie. Żeby włączyć ją do ZSK na podstawie art. 38 lub 104 ustawy o ZSK, trzeba dokonać odpowiednich modyfikacji. 4. Kwalifikacja nie powinna być włączona do ZSK, ale może nadal funkcjonować na dotychczasowych zasadach. 5. Kwalifikacja nie powinna dalej funkcjonować i powinna zostać zlikwidowana poprzez odpowiednią nowelizację przepisów.
<p>G. Uzasadnienie</p> <p><i>Uzasadnienie powinno być oparte na treści adnotacji w II i III części karty przeglądu.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>H. Data zakończenia przeglądu</p>	<p>.....</p>
<p>Podpis osoby odpowiedzialnej za analizę kwalifikacji</p>	<p>.....</p>

3.3. Karta przeglądu – część II

KARTA PRZEGLĄDU KWALIFIKACJI UREGULOWANEJ CZĘŚĆ II	
1. Zapotrzebowanie na kwalifikację	
<p>1.1. Obszary działalności, w których potrzebne są osoby z badaną kwalifikacją</p> <p><i>Trzeba określić obszary (branże, rodzaje działalności, sektory), w których kwalifikacja funkcjonuje. Korzystne jest, aby w tej informacji w miarę możliwości uwzględnić także dostępne dane ilościowe.</i></p> <p><i>Jeżeli brak podstawowych informacji na temat obszarów wykorzystywania tej kwalifikacji,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>1.2. Dane dotyczące liczby osób, które uzyskały tę kwalifikację</p> <p><i>Na podstawie istniejących danych trzeba podać lub oszacować liczbę osób, które w ciągu roku uzyskują tę kwalifikację. Najlepiej zebrać dane z kilku lat, żeby zaobserwować ujawniające się trendy.</i></p> <p><i>Jeżeli brakuje podstawowych danych,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>1.3. Prognozy dotyczące zapotrzebowania na tę kwalifikację na krajowym i międzynarodowym rynku pracy</p> <p><i>Warto wykorzystać m.in. krajowe i europejskie dokumenty dotyczące strategii oraz dostępne opracowania na temat perspektyw rozwoju w obszarach wskazanych w punkcie 1.1.</i></p> <p><i>Jeżeli brakuje podstawowych informacji dotyczących zapotrzebowania,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>1.4. Inne informacje</p> <p><i>W tym polu warto wpisać dodatkowe informacje dotyczące funkcjonowania kwalifikacji w społeczeństwie, pochodzące z różnych źródeł (np. opinie specjalistów, konsultacje w zainteresowanych środowiskach).</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

2. Podstawa prawna kwalifikacji	
<p>2.1. Pełne dane powszechnie obowiązującego aktu prawnego, w którym ustanowiona została analizowana kwalifikacja uregulowana</p> <p><i>Jeżeli podstawa prawna kwalifikacji uregulowanej budzi zastrzeżenia lub wątpliwości,</i></p> <p>→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2.2. Numery artykułów/paragrafów, ustępów i punktów wyżej wskazanego aktu prawnego, które zawierają przepisy dotyczące analizowanej kwalifikacji uregulowanej</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2.3. Inne informacje i uwagi na temat prawnych uregulowań dotyczących analizowanej kwalifikacji</p> <p><i>Trzeba podać dane wszystkich pozostałych aktów prawnych, oraz wskazać numery artykułów (paragrafów), ustępów i punktów.</i></p> <p><i>Jeżeli kwalifikacja nie jest regulowana prawem powszechnie obowiązującym, ale jest traktowana jak kwalifikacja uregulowana, trzeba podać, na jakiej podstawie funkcjonuje.</i></p> <p><i>Ponadto trzeba odnotować dodatkowe uwagi, istotne z punktu widzenia określenia podstawy prawnej kwalifikacji.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
3. Dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji	
Nazwa dokumentu	
<p>3.1. Czy w przepisach regulujących kwalifikację został określony dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji, który mają otrzymywać osoby po uzyskaniu kwalifikacji?</p> <p><i>W art. 38 ust. 1 pkt 8 ustawy o ZSK jest mowa o okresie ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji, więc taki dokument też musi być określony.</i></p> <p><i>Trzeba wpisać „TAK” albo „NIE”.</i></p> <p><i>Jeżeli „NIE”, to w wypadku podjęcia decyzji o włączeniu analizowanej kwalifikacji do ZSK, niezbędne będzie odpowiednie uzupełnienie przepisów,</i></p> <p>→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>3.2. Jeżeli tak – w jaki sposób został określony ten dokument i czy to nie budzi zastrzeżeń lub wątpliwości?</p> <p><i>Trzeba podać nazwę (albo sposób określenia) dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji, ewentualnie inne informacje na temat tego dokumentu, oraz wskazać przepisy, w których te informacje się znajdują.</i></p> <p><i>Jeżeli treść przepisów, w których określono dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji, budzi zastrzeżenia lub wątpliwości,</i></p> <p><i>→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Okres ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji</p>	
<p>3.3. Czy w przepisach regulujących kwalifikację został określony okres ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji – jaki to jest okres?</p> <p><i>Dotyczy 3.3 i 3.4:</i></p> <p><i>W tych punktach trzeba odnotować wszelkie uregulowania dotyczące ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji (np. dyplomu), przedłużania ważności, a także powiązanych z tym dokumentem uprawnień oraz wskazać przepisy, w których te informacje się znajdują.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>3.4. Jeżeli w przepisach regulujących kwalifikację ograniczony został czas ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji, to czy określono warunki jego przedłużenia? Jakie to są warunki?</p> <p><i>Komentarz patrz: punkt 3.3.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>3.5. Czy przepisy regulujące kwalifikację w części dotyczącej okresu ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji oraz warunków jego przedłużenia wymagają korekty?</p> <p><i>Jeżeli potrzebna jest korekta przepisów regulujących kwalifikację w części dotyczącej okresu ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji oraz warunków jego przedłużenia,</i></p> <p><i>→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

4. Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji

Komentarz dotyczący punktów 4.1 i 4.2:

Ustawa o ZSK określa efekty uczenia się jako „wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się” (art. 2 pkt 4). W tych trzech kategoriach ujęte są charakterystyki poziomów w Polskiej Ramie Kwalifikacji (art. 7).

Odpowiednio do tego kwalifikacja uregulowana (także rynkowa) włączona do ZSK musi mieć określone wymagania dotyczące:

- a) zakresu wiedzy, którą musi dysponować osoba ubiegająca się o kwalifikację;
- b) umiejętności, które musi mieć opanowane osoba ubiegająca się o kwalifikację;
- c) zasad postępowania, które musi mieć przyswojone osoba posiadająca kwalifikację.

W ZSK efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji muszą być „opisane w sposób zawierający:

- a) syntetyczną charakterystykę efektów uczenia się,
- b) wyodrębnione zestawy efektów uczenia się,
- c) poszczególne efekty uczenia się w zestawach oraz kryteria weryfikacji osiągnięcia poszczególnych efektów uczenia się” (art. 9 ust. 1).

Kwalifikacje uregulowane, które podlegają przeglądowi (art. 104), funkcjonowały przed wejściem w życie ustawy o ZSK, nie były zatem opisywane zgodnie z powyższymi zasadami. Dlatego trzeba zbadać dostępną dokumentację dotyczącą analizowanej kwalifikacji, żeby – pomijając terminologię oraz sposób opisanie – zidentyfikować zapisy zawierające informacje o zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wymaganych dla analizowanej kwalifikacji. Wnioski należy odnotować w części III karty przeglądu.

Do zbadania dokumentacji dotyczącej kwalifikacji pod kątem wymaganych efektów uczenia może być potrzebna konsultacja odpowiednich specjalistów. W tym działaniu pomocna może być publikacja pt. „Opisywanie kwalifikacji nadawanych poza systemami oświaty i szkolnictwa wyższego”.

4.1. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji został określony zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wymaganych dla kwalifikacji?

.....

.....

.....

.....

.....

4.2. Czy informacje na temat wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wymaganych dla kwalifikacji (zawarte w przepisach lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji) są wystarczające, żeby możliwe było porównanie ich z charakterystykami poziomów w celu przypisania kwalifikacji poziomowi PRK?

.....

.....

.....

.....

.....

5. Zasady nadawania kwalifikacji	
<p>5.1. Czy z przepisów regulujących kwalifikację lub z innych dokumentów dotyczących kwalifikacji jednoznacznie wynika, że dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji można wydać wyłącznie osobom, które uzyskały pozytywny wynik walidacji?</p> <p><i>Trzeba zbadać, czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji jednoznacznie został określony wymóg sprawdzenia, czy osoba ubiegająca się o kwalifikację osiągnęła wymagane efekty uczenia się.</i></p> <p><i>Jeżeli wymóg pozytywnego wyniku sprawdzenia nie jest jasno wyrażony w przepisach,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>5.2. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji ustalone są ponadto inne zasady jej nadawania?</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
6. Warunki, które musi spełnić osoba ubiegająca się o kwalifikację, aby przystąpić do walidacji	
Wymagane wykształcenie	
<p>6.1. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostało określone wykształcenie wymagane od osób, które chcą przystąpić do walidacji? Jeżeli tak, jakie to wykształcenie?</p> <p><i>Jeżeli w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji określone zostało wymagane wykształcenie, trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>6.2. Jeżeli nie, to czy trzeba tego rodzaju wymagania wprowadzić?</p> <p><i>Jeżeli trzeba wprowadzić wymagania dotyczące wykształcenia,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>6.3. Jeżeli wymagane jest określone wykształcenie – czy nie budzi to zastrzeżeń lub wątpliwości?</p> <p><i>Jeżeli wymagane wykształcenie budzi zastrzeżenia lub wątpliwości merytoryczne,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Wymagania dotyczące ukończenia odpowiedniego kursu	
<p>6.4. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji określone zostały wymagania dotyczące ukończenia przez osobę ubiegającą się o nadanie kwalifikacji odpowiedniego kursu (szkolenia)? Jeżeli tak, jaki to kurs (szkolenie)?</p> <p><i>Jeżeli w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji określone zostało wymaganie ukończenia odpowiedniego kursu (szkolenia), trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>6.5. Jeżeli nie, to czy trzeba tego rodzaju wymaganie wprowadzić?</p> <p><i>Jeżeli trzeba wprowadzić wymaganie ukończenia odpowiedniego kursu (szkolenia),</i></p> <p>➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>6.6. Czy wymagania dotyczące ukończenia (przez osobę ubiegającą się o nadanie kwalifikacji) odpowiedniego kursu (szkolenia) budzą zastrzeżenia lub wątpliwości?</p> <p><i>Jeżeli wymaganie ukończenia odpowiedniego kursu (szkolenia) budzi zastrzeżenia lub wątpliwości merytoryczne,</i></p> <p>➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
Inne warunki, które musi spełnić osoba, aby przystąpić do walidacji	
<p>6.7. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostały określone dodatkowe warunki (które musi spełnić osoba, aby przystąpić do walidacji), poza tymi, o których mowa w p. 6.1 i 6.4? Jeżeli tak, jakie są to warunki?</p> <p><i>Jeżeli w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji, określono dodatkowe warunki (np. wiek, stan zdrowia, odbycie stażu), trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>6.8. Jeżeli tak, to czy jest potrzeba wprowadzenia jeszcze dodatkowych warunków?</p> <p>Jeżeli nie, to czy należy jakieś warunki wprowadzić?</p> <p><i>Jeżeli trzeba wprowadzić jakieś dodatkowe warunki,</i></p> <p>➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>6.9. Jeżeli w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostały określone dodatkowe warunki (które musi spełnić osoba, aby przystąpić do walidacji), poza tymi, o których mowa w p. 6.1 i 6.4 – czy budzą one zastrzeżenia lub wątpliwości?</p> <p><i>Jeżeli te dodatkowe warunki budzą zastrzeżenia lub wątpliwości merytoryczne,</i> ➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>7. Walidacja i certyfikowanie</p>	
<p>Wymagania dotyczące walidacji</p>	
<p>7.1. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostały określone wymagania dotyczące walidacji? Jeżeli tak, jakie to są wymagania?</p> <p><i>Wymagania mogą dotyczyć m.in. osób przeprowadzających walidację, czasu trwania walidacji, stosowanych metod itp.</i></p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące walidacji zostały określone, trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące walidacji nie zostały określone w przepisach,</i> ➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>7.2. Czy wymagania dotyczące walidacji określone w przepisach lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji budzą zastrzeżenia lub wątpliwości?</p> <p>Jeżeli nie określono żadnych wymagań, to czy trzeba to uzupełnić?</p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące walidacji budzą zastrzeżenia lub wątpliwości,</i> ➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Wymagania dotyczące podmiotów przeprowadzających walidację</p>	
<p>7.3. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostały określone wymagania dotyczące podmiotów przeprowadzających walidację? Jeżeli tak, jakie to są wymagania?</p> <p><i>Wymagania mogą dotyczyć m.in. warunków lokalowych, wyposażenia technicznego, które musi być dostępne itp.</i></p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące walidacji zostały określone, trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>7.4. Czy wymagania dotyczące podmiotów przeprowadzających validację określone w przepisach lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji budzą zastrzeżenia lub wątpliwości?</p> <p>Jeżeli nie określono żadnych wymagań, to czy trzeba to uzupełnić?</p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące podmiotów przeprowadzających validację budzą zastrzeżenia lub wątpliwości,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Upewnienia do certyfikowania</p>	
<p>7.5. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących tej kwalifikacji wskazane są podmioty uprawnione do jej certyfikowania (nadawania)? Jeżeli tak, jakie to są podmioty (instytucje, organizacje)? Czy posiadanie uprawnień do certyfikowania przez te podmioty budzi zastrzeżenia lub wątpliwości?</p> <p><i>Trzeba podać informację o wszystkich podmiotach, które w świetle przepisów (nie tylko dotyczących kwalifikacji) mogą daną kwalifikację certyfikować. Mogą to być całe grupy podmiotów, np. okręgowe komisje egzaminacyjne (OKE) albo konkretne instytucje (np. Centrum Szkolenia Kierowców w mieście X).</i></p> <p><i>Jeżeli w przepisach dotyczących analizowanej kwalifikacji nie ma informacji o tym, kto może ją certyfikować albo uregulowania w tym zakresie budzą zastrzeżenia lub wątpliwości,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>7.6. Jeżeli w przepisach lub w innych dokumentach dotyczących tej kwalifikacji wymienione są warunki, które musi spełniać podmiot uprawniony do certyfikowania, to czy są one spójne z wymaganiami określonymi w ustawie o ZSK?</p> <p><i>Zgodnie z art. 39 instytucje certyfikujące wskazane w przepisach odrębnych muszą zapewniać warunki organizacyjne i kadrowe umożliwiające spełnianie wymagań dotyczących validacji i podmiotów walidujących oraz w razie potrzeby dodatkowych warunków (zob. art. 41 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz art. 25 ust. 2 pkt 5 i 7).</i></p> <p><i>Jeżeli warunki, które musi spełniać podmiot uprawniony do certyfikowania analizowanej kwalifikacji, nie są określone albo są określone w sposób budzący zastrzeżenia lub wątpliwości,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>7.7. Czy w przepisach lub w innych dokumentach dotyczących tej kwalifikacji określone są dodatkowe warunki, które musi spełniać podmiot uprawniony do certyfikowania? Jeżeli tak, jakie to są warunki?</p> <p><i>Trzeba podać informację o dodatkowych warunkach, jakie musi spełniać podmiot uprawniony do certyfikowania analizowanej kwalifikacji oraz wskazać przepisy, w których ta informacja się znajduje (zob. art. 25 ust. 2 pkt 7).</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>7.8. Czy z przepisów regulujących kwalifikację wynika, że podmiot zainteresowany uzyskaniem uprawnienia do certyfikowania kwalifikacji musi lub może wystąpić o to do określonego organu? Jeżeli tak, jaki organ jest upoważniony do nadawania takiego uprawnienia?</p> <p><i>Trzeba podać informację o organie nadającym uprawnienie do certyfikowania analizowanej kwalifikacji oraz o trybie nadawania tego uprawnienia (jeżeli tryb jest określony). Trzeba także wskazać przepis, w którym ten organ jest wymieniony.</i></p> <p><i>Jeżeli uregulowania w tym zakresie budzą zastrzeżenia lub wątpliwości,</i></p> <p>➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Zapewnianie jakości nadawania kwalifikacji</p>	
<p>7.9. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostały określone wymagania w zakresie zapewniania jakości nadawania kwalifikacji? Jeżeli tak, jakie są to wymagania?</p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące zapewniania jakości nadawania kwalifikacji zostały określone, trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p> <p><i>Jeżeli w przepisach nie określono wymagań dotyczących zapewniania jakości nadawania kwalifikacji albo wymagania te budzą zastrzeżenia lub wątpliwości,</i></p> <p>➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

7.10. Jeżeli w przepisach określono wymagania dotyczące zapewnienia jakości nadawania kwalifikacji – czy są one spójne z wymaganiami określonymi w ustawie o ZSK? W szczególności, czy przepisy dotyczące kwalifikacji nakładają obowiązek funkcjonowania wewnętrznego oraz zewnętrznego zapewnienia jakości w instytucjach uprawnionych do certyfikowania kwalifikacji?

Należy dokonać porównania zapisów znajdujących się w przepisach i dokumentach dotyczących analizowanej kwalifikacji z treścią art. 50, art. 63, art. 64, oraz art. 66–69 ustawy o ZSK.

Jeżeli określone w przepisach wymagania dotyczące zapewnienia jakości nadawania kwalifikacji nie są spójne z wymaganiami ustawy o ZSK,

→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.4. Karta przeglądu – część III

KARTA PRZEGLĄDU KWALIFIKACJI UREGULOWANEJ CZĘŚĆ III

Adnotacje odnoszące się do danych o analizowanej kwalifikacji
ujętych w części I karty przeglądu kwalifikacji uregulowanej

Nazwa kwalifikacji (pole B)

Dział administracji rządowej (pole C)

Adnotacje odnoszące się do danych o analizowanej kwalifikacji
ujętych w części II karty przeglądu kwalifikacji uregulowanej

Zapotrzebowanie na kwalifikację (pola 1.1–1.4)

Podstawa prawna (pola 2.1–2.3)

Dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji – nazwa dokumentu (pola 3.1 i 3.2)

Dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji – okres ważności (pole 3.3–3.5)

Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji (pola 4.1 i 4.2)

Zasady nadawania kwalifikacji (pole 5.1 i 5.2)

Warunki, które musi spełnić osoba ubiegająca się o kwalifikację, aby przystąpić do walidacji – wymagane wykształcenie (pola 6.2 i 6.3)

Warunki, które musi spełnić osoba ubiegająca się o kwalifikację, aby przystąpić do walidacji – wymagania dotyczące ukończenia odpowiedniego kursu (pola 6.4–6.6)

Inne warunki, które musi spełnić osoba, aby przystąpić do walidacji (pola 6.7–6.9)

Walidacja i certyfikowanie – wymagania dotyczące walidacji (pola 7.1 i 7.2)

Walidacja i certyfikowanie – wymagania dotyczące podmiotów przeprowadzających walidację (pola 7.3 i 7.4)

Walidacja i certyfikowanie – uprawnienia do certyfikowania (pola 7.5–7.8)

Walidacja i certyfikowanie – zapewnianie jakości nadawania kwalifikacji (pola 7.9 i 7.10)

ANEKS 1 – Wypełniona karta przeglądu kwalifikacji uregulowanych

Poniższy przykład wypełnionej karty przeglądu zawiera dane na temat fikcyjnej kwalifikacji.

KARTA PRZEGLĄDU KWALIFIKACJI UREGULOWANEJ CZĘŚĆ I	
A. Data rozpoczęcia przeglądu	19.05.2017 r.
B. Kwalifikacja <i>Trzeba podać ustaloną w przepisach nazwę lub określenie umożliwiające identyfikację kwalifikacji.</i> <i>Jeżeli nazwa kwalifikacji budzi zastrzeżenia lub wątpliwości,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.	<i>Konserwator brzegów rzek i zbiorników wodnych</i>
C. Dział administracji rządowej <i>Ustalenie jasnego przyporządkowania każdej kwalifikacji uregulowanej do konkretnego działu administracji rządowej jest ważne z punktu widzenia ZSK.</i> <i>Określenie, do jakiego działu administracji rządowej należy kwalifikacja, w niektórych przypadkach może być utrudnione. Jeżeli wystąpi jakaś trudność,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.	<i>Ministerstwo Środowiska</i>
D. Dane osób, które dokonały przeglądu <i>Trzeba podać imię, nazwisko, miejsce pracy i zajmowane stanowisko każdej osoby, która uczestniczyła w badaniu kwalifikacji.</i>	<i>Jan Kowalski – Ministerstwo Środowiska</i> <i>Maria Krasieńska – Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej</i> <i>Ryszard Zakrzewski – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej</i> <i>Piotr Malaszek – Krajowe Stowarzyszenie Rzek Polskich</i>

<p>E. Akt/akty prawne regulujące kwalifikację oraz inne dokumenty przeanalizowane podczas przeglądu</p> <p><i>Jeżeli akty prawa powszechnie obowiązującego (ustawy, rozporządzenia) nie zawierają potrzebnych informacji, odpowiednio do potrzeb przeglądu powinny być podane także inne odnoszące się do kwalifikacji dokumenty (zarządzenia, wzory certyfikatów, wytyczne i instrukcje dotyczące nadawania kwalifikacji, ramowe programy szkolenia, stosowane arkusze egzaminacyjne itp.).</i></p> <p><i>Trzeba podać informację o wszystkich przeanalizowanych dokumentach i materiałach, które określają kwalifikację i kształtują praktykę jej nadawania.</i></p>	<p><i>Ustawa z dnia 1 stycznia 2000 r. o gospodarowaniu brzegami wód morskich i śródlądowych (Dz.U. z 2000 r., poz. 100)</i></p> <p><i>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lutego 2000 r. w sprawie ochrony wód śródlądowych (Dz.U. z 2000 r., poz. 2909)</i></p> <p><i>Wzór certyfikatu konserwatora brzegów rzek i zbiorników wodnych – załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 lutego 2000 r. w sprawie ochrony wód śródlądowych (Dz.U. z 2000 r., poz. 2909)</i></p> <p><i>Zalecenie w zakresie szkolenia i egzaminowania kandydatów na konserwatorów brzegów rzek i zbiorników wodnych (Krajowe Stowarzyszenie Ochrony Rzek Polskich, 2010)</i></p> <p><i>Rejestr certyfikatów konserwatorów brzegów rzek i zbiorników wodnych – prowadzony przez instytucję certyfikującą, tj. Krajowe Stowarzyszenie Ochrony Rzek Polskich</i></p>
<p>F. Konkluzja wynikająca z przeprowadzonego przeglądu kwalifikacji</p> <p><i>Należy wybrać jedną z podanych wersji.</i></p>	<p><i>Kwalifikacja powinna być włączona do ZSK, spełnia warunki określone w ustawie o ZSK i po przypisaniu poziomu PRK, może być włączona na podstawie art. 38 tej ustawy.</i></p> <p><i>Kwalifikacja powinna być włączona do ZSK, mimo że nie spełnia wszystkich warunków określonych w ustawie o ZSK. Kwalifikacja może być włączona do ZSK na podstawie art. 104 (następnie w ciągu 3 lat musi być dostosowana do wymagań określonych w ustawie o ZSK).</i></p> <p><u>Kwalifikacja powinna być włączona do ZSK, ale nie spełnia minimalnych warunków określonych w ustawie. Żeby włączyć ją do ZSK na podstawie art. 38 lub 104 ustawy o ZSK, trzeba dokonać odpowiednich modyfikacji.</u></p> <p><i>Kwalifikacja nie powinna być włączona do ZSK, ale może nadal funkcjonować na dotychczasowych zasadach.</i></p> <p><i>Kwalifikacja nie powinna dalej funkcjonować i powinna zostać zlikwidowana poprzez odpowiednią nowelizację przepisów.</i></p>

<p>G. Uzasadnienie</p> <p>Uzasadnienie powinno być oparte na treści adnotacji w II i III części karty przeglądu.</p>	<p><i>Kwalifikacja powinna być włączona do ZSK, ponieważ istnieje na nią zapotrzebowanie – liczba osób ubiegających się o certyfikat konserwatora rośnie z roku na rok. Warunki naturalne w okolicach rzek i jezior wymagają stałej opieki osób posiadających certyfikat konserwatora. Przygotowywana nowa dyrektywa UE będzie zobowiązywała do wzmocnienia służb odpowiedzialnych za stan terenów nadrzecznych i obrzeży zbiorników wodnych śródlądowych.</i></p> <p><i>W obecnym kształcie kwalifikacji nie można włączyć do ZSK, ponieważ nie spełnia ona minimalnych warunków wskazanych w ustawie o ZSK, m.in nie są wystarczająco określone efekty uczenia się.</i></p>
<p>H. Data zakończenia przeglądu</p>	<p>14.06.2017 r.</p>
<p>Podpis osoby odpowiedzialnej za analizę kwalifikacji</p>	<p>JAN KOWALSKI</p>

KARTA PRZEGLĄDU KWALIFIKACJI UREGULOWANEJ CZĘŚĆ II

1. Zapotrzebowanie na kwalifikację

1.1. Obszary działalności, w których potrzebne są osoby z badaną kwalifikacją

Trzeba określić obszary (branże, rodzaje działalności, sektory), w których kwalifikacja funkcjonuje. Korzystne jest, aby w tej informacji w miarę możliwości uwzględnić także dostępne dane ilościowe.

Jeżeli brak podstawowych informacji na temat obszarów wykorzystywania tej kwalifikacji,
→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.

Turystyka, gospodarka wodna, rybactwo śródlądowe, zarządzanie obszarami leśnymi.

1.2. Dane dotyczące liczby osób, które uzyskały tę kwalifikację

Na podstawie istniejących danych trzeba podać lub oszacować liczbę osób, które w ciągu roku uzyskują tę kwalifikację. Najlepiej zebrać dane z kilku lat, żeby zaobserwować ujawniające się trendy.

Jeżeli brakuje podstawowych danych,
→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.

W ciągu roku kwalifikację uzyskuje średnio 50 osób w skali Polski i odnotowuje się tendencję wzrostową: 2010 r. – 30 osób; 2011 r. – 35 osób; 2012 r. – 40 osób; 2013 r. – 50 osób; 2014 r. – 55 osób; 2015 r. – 60 osób.

Dane zebrano na podstawie rejestru prowadzonego przez Krajowe Stowarzyszenie Ochrony Rzek Polskich.

1.3. Prognozy dotyczące zapotrzebowania na tę kwalifikację na krajowym i międzynarodowym rynku pracy

Warto wykorzystać m.in. krajowe i europejskie dokumenty dotyczące strategii oraz dostępne opracowania na temat perspektyw rozwoju w obszarach wskazanych w punkcie 1.1.

Jeżeli brakuje podstawowych informacji dotyczących zapotrzebowania,
→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.

„Europejska Strategia na rzecz Rozwoju Turystyki” (Komisja Europejska, 2015) zawiera informacje na temat potencjału i prognozowanych kierunków rozwoju sektora turystycznego w Europie. Dane zawarte w Strategii wskazują, że sektor ten będzie się rozwijał bardzo dynamicznie m.in. w Polsce. Do obszarów uznanych za jedno z najbardziej atrakcyjnych z turystycznego punktu widzenia są okolice rzek i jezior.

Ten kierunek rozwoju potwierdzają także dane zebrane przez Instytut Turystyki Europy Środkowo-Wschodniej [patrz szerzej: „Turystyka w Europie Środkowo-Wschodniej – prognozy i kierunki rozwoju” (ITEŚW, 2013)].

W tych i innych raportach [m.in. „Turystyka wodna” (Tallis, 2016)] autorzy wskazują, że wyżej opisane kierunki rozwoju wymagają odpowiedniej reakcji ze strony właścicieli działek w okolicach rzek i jezior. Tylko zadbane i bogate we florę i faunę okolice będą faktycznie miejscami atrakcyjnymi dla turystów. Dodatkowo jednak należy mieć pod profesjonalną kontrolą zrównoważony rozwój tych terenów, odpowiednie ich rewitalizowanie oraz utrzymywanie. Działania te muszą być zgodne w wytycznymi ze szczebla europejskiego i krajowego, a także z regionalnymi i lokalnymi planami zagospodarowania terenu. Taką kontrolą i opieką nad terenami brzegowymi rzek i jezior powinni zajmować się profesjonalni konserwatorzy.

<p>1.4. Inne informacje</p> <p><i>W tym polu warto wpisać dodatkowe informacje dotyczące funkcjonowania kwalifikacji w społeczeństwie, pochodzące z różnych źródeł (np. opinie specjalistów, konsultacje w zainteresowanych środowiskach).</i></p>	<p><i>W wyniku konsultacji ze środowiskami branżowymi ustalono, że kwalifikacja cieszy się popularnością w branży turystycznej i gospodarki wodnej. Zdaniem specjalistów reprezentujących kilka organizacji z tych sektorów, kwalifikacja wymaga jednak aktualizacji, ponieważ jest niedostosowana do aktualnych technologii i warunków. Zdaniem przedstawicieli środowisk należy pilnie uaktualnić wymagania dla kwalifikacji w zakresie efektów uczenia się.</i></p>
<p>2. Podstawa prawna kwalifikacji</p>	
<p>2.1. Pełne dane powszechnie obowiązującego aktu prawnego, w którym ustanowiona została analizowana kwalifikacja uregulowana</p> <p><i>Jeżeli podstawa prawna kwalifikacji uregulowanej budzi zastrzeżenia lub wątpliwości, → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p><i>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lutego 2000 r. w sprawie ochrony wód śródlądowych (Dz.U. z 2000 r., poz. 2909).</i></p>
<p>2.2. Numery artykułów/paragrafów, ustępów i punktów wyżej wskazanego aktu prawnego, które zawierają przepisy dotyczące analizowanej kwalifikacji uregulowanej</p>	<p><i>Paragrafy 3–5 oraz paragraf 6 ust. 5 i 6.</i></p>
<p>2.3. Inne informacje i uwagi na temat prawnych uregulowań dotyczących analizowanej kwalifikacji</p> <p><i>Trzeba podać dane wszystkich pozostałych aktów prawnych, oraz wskazać numery artykułów (paragrafów), ustępów i punktów.</i></p> <p><i>Jeżeli kwalifikacja nie jest regulowana prawem powszechnie obowiązującym, ale jest traktowana jak kwalifikacja uregulowana, trzeba podać, na jakiej podstawie funkcjonuje.</i></p> <p><i>Ponadto trzeba odnotować dodatkowe uwagi, istotne z punktu widzenia określenia podstawy prawnej kwalifikacji.</i></p>	<p><i>Rozporządzenie nie reguluje kwalifikacji według wymagań ustawy o ZSK.</i></p>

3. Dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji

Nazwa dokumentu

3.1. Czy w przepisach regulujących kwalifikację został określony dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji, który mają otrzymywać osoby po uzyskaniu kwalifikacji?

W art. 38 ust. 1 pkt 8 ustawy o ZSK jest mowa o okresie ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji, więc taki dokument też musi być określony.

Trzeba wpisać „TAK” albo „NIE”.

Jeżeli „NIE”, to w wypadku podjęcia decyzji o włączeniu analizowanej kwalifikacji do ZSK, niezbędne będzie odpowiednie uzupełnienie przepisów,

→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.

Tak.

3.2. Jeżeli tak – w jaki sposób został określony ten dokument i czy to nie budzi zastrzeżeń lub wątpliwości?

Trzeba podać nazwę (albo sposób określenia) dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji, ewentualnie inne informacje na temat tego dokumentu, oraz wskazać przepisy, w których te informacje się znajdują.

Jeżeli treść przepisów, w których określono dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji, budzi zastrzeżenia lub wątpliwości,

→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.

Dokument nazywa się „Certyfikat konserwatora brzegów rzek i zbiorników wodnych”. Wzór dokumentu stanowi załącznik do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 lutego 2000 r. w sprawie ochrony wód śródlądowych (Dz.U. z 2000 r., poz. 2909).

Dokument ten nie spełnia wymagań określonych w art. 38 ust. 1 pkt 8. Ustawy o ZSK – nie ma informacji o okresie ważności certyfikatu.

Okres ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji

3.3. Czy w przepisach regulujących kwalifikację został określony okres ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji – jaki to jest okres?

Dotyczy 3.3 i 3.4:

W tych punktach trzeba odnotować wszelkie uregulowania dotyczące ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji (np. dyplomu), przedłużania ważności, a także powiązanych z tym dokumentem uprawnień oraz wskazać przepisy, w których te informacje się znajdują.

Żaden przepis nie porusza kwestii okresu ważności certyfikatu potwierdzającego nadanie kwalifikacji konserwatora brzegów rzek i zbiorników wodnych.

<p>3.4. Jeżeli w przepisach regulujących kwalifikację ograniczony został czas ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji, to czy określono warunki jego przedłużenia? Jakie to są warunki?</p> <p><i>Komentarz patrz: punkt 3.3.</i></p>	<p>----</p>
<p>3.5. Czy przepisy regulujące kwalifikację w części dotyczącej okresu ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji oraz warunków jego przedłużenia wymagają korekty?</p> <p><i>Jeżeli potrzebna jest korekta przepisów regulujących kwalifikację w części dotyczącej okresu ważności dokumentu potwierdzającego nadanie kwalifikacji oraz warunków jego przedłużenia,</i></p> <p>➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p><i>Tak, okres ważności certyfikatu potwierdzającego nadanie kwalifikacji konserwatora brzegów rzek i zbiorników wodnych oraz warunki przedłużenia jego ważności powinny być określone.</i></p>

4. Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji

Komentarz dotyczący punktów 4.1 i 4.2:

Ustawa o ZSK określa efekty uczenia się jako „wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się” (art. 2 pkt 4). W tych trzech kategoriach ujęte są charakterystyki poziomów w Polskiej Ramie Kwalifikacji (art. 7).

Odpowiednio do tego kwalifikacja uregulowana (także rynkowa) włączona do ZSK musi mieć określone wymagania dotyczące:

- a) zakresu wiedzy, którą musi dysponować osoba ubiegająca się o kwalifikację;*
- b) umiejętności, które musi mieć opanowane osoba ubiegająca się o kwalifikację;*
- c) zasad postępowania, które musi mieć przyswojone osoba posiadająca kwalifikację.*

W ZSK efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji muszą być „opisane w sposób zawierający:

- a) syntetyczną charakterystykę efektów uczenia się,*
- b) wyodrębnione zestawy efektów uczenia się,*
- c) poszczególne efekty uczenia się w zestawach oraz kryteria weryfikacji osiągnięcia poszczególnych efektów uczenia się” (art. 9 ust. 1).*

Kwalifikacje uregulowane, które podlegają przeglądowi (art. 104), funkcjonowały przed wejściem w życie ustawy o ZSK, nie były zatem opisywane zgodnie z powyższymi zasadami. Dlatego trzeba zbadać dostępną dokumentację dotyczącą analizowanej kwalifikacji, żeby – pomijając terminologię oraz sposób opisanie – zidentyfikować zapisy zawierające informacje o zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wymaganych dla analizowanej kwalifikacji. Wnioski należy odnotować w części III karty przeglądu.

Do zbadania dokumentacji dotyczącej kwalifikacji pod kątem wymaganych efektów uczenia może być potrzebna konsultacja odpowiednich specjalistów. W tym działaniu pomocna może być publikacja pt. „Opisywanie kwalifikacji nadawanych poza systemami oświaty i szkolnictwa wyższego”.

<p>4.1. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji został określony zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wymaganych dla kwalifikacji?</p>	<p><i>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lutego 2000 r. w sprawie ochrony wód śródlądowych (Dz.U. z 2000 r., poz. 2909) wskazuje, ale w sposób bardzo ogólny, zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wymaganych dla kwalifikacji.</i></p> <p><i>Zalecenie w zakresie szkolenia i egzaminowania kandydatów na konserwatorów brzegów rzek i zbiorników wodnych (Krajowe Stowarzyszenie Rzek Polskich, 2010) określa istotne wskazówki w tym zakresie. Stanowi to pewne doprecyzowanie zapisów ustawy i rozporządzenia. Jednak nie są one wystarczająco szczegółowe. Ponadto dokument ten nie jest oficjalnie przyjęty, stanowi jedynie wsparcie dla podmiotów szkolących i walidujących.</i></p>
<p>4.2. Czy informacje na temat wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wymaganych dla kwalifikacji (zawarte w przepisach lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji) są wystarczające, żeby możliwe było porównanie ich z charakterystykami poziomów w celu przypisania kwalifikacji poziomemu PRK?</p>	<p><i>Nie.</i></p>
<p>5. Zasady nadawania kwalifikacji</p>	
<p>5.1. Czy z przepisów regulujących kwalifikację lub z innych dokumentów dotyczących kwalifikacji jednoznacznie wynika, że dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji można wydać wyłącznie osobom, które uzyskały pozytywny wynik walidacji?</p> <p><i>Trzeba zbadać, czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji jednoznacznie został określony wymóg sprawdzenia, czy osoba ubiegająca się o kwalifikację osiągnęła wymagane efekty uczenia się.</i></p> <p><i>Jeżeli wymóg pozytywnego wyniku sprawdzenia nie jest jasno wyrażony w przepisach,</i> → należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p><i>Tak.</i></p>
<p>5.2. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji ustalone są ponadto inne zasady jej nadawania?</p>	<p><i>W zaleceniu w zakresie szkolenia i egzaminowania kandydatów na konserwatorów brzegów rzek i zbiorników wodnych Krajowego Stowarzyszenia Rzek Polskich (2010) znajduje się dodatkowy zapis o obowiązku uzyskania przez osobę ubiegającą się o nadanie kwalifikacji pozytywnej opinii od pracodawcy. Opinia musi odnosić się do „postawy etycznej kandydata”.</i></p>

6. Warunki, które musi spełnić osoba ubiegająca się o kwalifikację, aby przystąpić do walidacji	
Wymagane wykształcenie	
<p>6.1. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostało określone wykształcenie wymagane od osób, które chcą przystąpić do walidacji? Jeżeli tak, jakie to wykształcenie?</p> <p><i>Jeżeli w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji określone zostało wymagane wykształcenie, trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p>	<p>Nie.</p>
<p>6.2. Jeżeli nie, to czy trzeba tego rodzaju wymaganie wprowadzić?</p> <p><i>Jeżeli trzeba wprowadzić wymaganie dotyczące wykształcenia,</i> ➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p><i>Charakter zadań i odpowiedzialności osób posiadających kwalifikację przemawia za tym, żeby taki wymóg wprowadzić.</i></p> <p><i>Zdaniem niektórych przedstawicieli zainteresowanych środowisk byłoby to korzystne.</i></p>
<p>6.3. Jeżeli wymagane jest określone wykształcenie – czy nie budzi to zastrzeżeń lub wątpliwości?</p> <p><i>Jeżeli wymagane wykształcenie budzi zastrzeżenia lub wątpliwości merytoryczne,</i> ➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>----</p>
Wymagania dotyczące ukończenia odpowiedniego kursu	
<p>6.4. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji określone zostały wymagania dotyczące ukończenia przez osobę ubiegającą się o nadanie kwalifikacji odpowiedniego kursu (szkolenia)? Jeżeli tak, jaki to kurs (szkolenie)?</p> <p><i>Jeżeli w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji określone zostało wymaganie ukończenia odpowiedniego kursu (szkolenia), trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p>	<p>Nie.</p>
<p>6.5. Jeżeli nie, to czy trzeba tego rodzaju wymaganie wprowadzić?</p> <p><i>Jeżeli trzeba wprowadzić wymaganie ukończenia odpowiedniego kursu (szkolenia),</i> ➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>Nie.</p>

<p>6.6. Czy wymagania dotyczące ukończenia (przez osobę ubiegającą się o nadanie kwalifikacji) odpowiedniego kursu (szkolenia) budzą zastrzeżenia lub wątpliwości?</p> <p><i>Jeżeli wymaganie ukończenia odpowiedniego kursu (szkolenia) budzi zastrzeżenia lub wątpliwości merytoryczne,</i></p> <p>➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p>----</p>
<p>Inne warunki, które musi spełnić osoba, aby przystąpić do walidacji</p>	
<p>6.7. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostały określone dodatkowe warunki (które musi spełnić osoba, aby przystąpić do walidacji), poza tymi, o których mowa w p. 6.1 i 6.4? Jeżeli tak, jakie są to warunki?</p> <p><i>Jeżeli w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji, określono dodatkowe warunki (np. wiek, stan zdrowia, odbycie stażu), trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p>	<p><i>W paragrafie 6 ust. 5 rozporządzenia jest określony wymagany wiek: ukończone 18 lat.</i></p> <p><i>W zaleceniu w zakresie szkolenia i egzaminowania kandydatów na konserwatorów brzegów rzek i zbiorników wodnych Krajowego Stowarzyszenia Rzek Polskich (2010) znajduje się zapis o wymaganym od kandydata doświadczeniu zawodowym: „5 lat w obszarze gospodarki wodnej, turystyce wodnej lub pokrewnych”.</i></p>
<p>6.8. Jeżeli tak, to czy jest potrzeba wprowadzenia jeszcze dodatkowych warunków?</p> <p>Jeżeli nie, to czy należy jakieś warunki wprowadzić?</p> <p><i>Jeżeli trzeba wprowadzić jakieś dodatkowe warunki,</i></p> <p>➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p><i>Na tym etapie pracy nad kwalifikacją trudno powiedzieć, czy wprowadzanie kolejnych dodatkowych warunków jest potrzebne – wymaga to dyskusji ze specjalistami.</i></p>
<p>6.9. Jeżeli w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostały określone dodatkowe warunki (które musi spełnić osoba, aby przystąpić do walidacji), poza tymi, o których mowa w p. 6.1 i 6.4 – czy budzą one zastrzeżenia lub wątpliwości?</p> <p><i>Jeżeli te dodatkowe warunki budzą zastrzeżenia lub wątpliwości merytoryczne,</i></p> <p>➔ <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p><i>Wątpliwości budzą warunki wskazane w polu 6.7.</i></p>

7. Walidacja i certyfikowanie	
Wymagania dotyczące walidacji	
<p>7.1. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostały określone wymagania dotyczące walidacji? Jeżeli tak, jakie to są wymagania?</p> <p><i>Wymagania mogą dotyczyć m.in. osób przeprowadzających walidację, czasu trwania walidacji, stosowanych metod itp.</i></p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące walidacji zostały określone, trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące walidacji nie zostały określone w przepisach,</i> → <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p><i>Wymagania dotyczące walidacji nie zostały określone w rozporządzeniu, są jednak opisane w części III zalecenia w zakresie szkolenia i egzaminowania kandydatów na konserwatorów brzegów rzek i zbiorników wodnych (Krajowe Stowarzyszenie Rzek Polskich, 2010). Dotyczą one takich kwestii jak skład zespołu egzaminacyjnego, czas trwania walidacji, obowiązek przeprowadzenia nie tylko testów wiadomości, ale także rozmowy egzaminacyjnej z kandydatem. Przewidziana jest także możliwość odwołania się kandydata od werdyktu zespołu egzaminacyjnego.</i></p>
<p>7.2. Czy wymagania dotyczące walidacji określone w przepisach lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji budzą zastrzeżenia lub wątpliwości?</p> <p>Jeżeli nie określono żadnych wymagań, to czy trzeba to uzupełnić?</p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące walidacji budzą zastrzeżenia lub wątpliwości,</i> → <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p><i>Wymagania opisane w zaleceniu w zakresie szkolenia i egzaminowania kandydatów na konserwatorów brzegów rzek i zbiorników wodnych (Krajowe Stowarzyszenie Rzek Polskich, 2010) powinny być zmodyfikowane i ujęte w treści znowelizowanego rozporządzenia.</i></p>
Wymagania dotyczące podmiotów przeprowadzających walidację	
<p>7.3. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostały określone wymagania dotyczące podmiotów przeprowadzających walidację? Jeżeli tak, jakie to są wymagania?</p> <p><i>Wymagania mogą dotyczyć m.in. warunków lokalowych, wyposażenia technicznego, które musi być dostępne itp.</i></p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące walidacji zostały określone, trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p>	<p><i>Nie.</i></p>

<p>7.4. Czy wymagania dotyczące podmiotów przeprowadzających walidację określone w przepisach lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji budzą zastrzeżenia lub wątpliwości?</p> <p>Jeżeli nie określono żadnych wymagań, to czy trzeba to uzupełnić?</p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące podmiotów przeprowadzających walidację budzą zastrzeżenia lub wątpliwości,</i></p> <p>→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p>Nie.</p>
<p>Uprawnienia do certyfikowania</p>	
<p>7.5. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących tej kwalifikacji wskazane są podmioty uprawnione do jej certyfikowania (nadawania)? Jeżeli tak, jakie to są podmioty (instytucje, organizacje)? Czy posiadanie uprawnień do certyfikowania przez te podmioty budzi zastrzeżenia lub wątpliwości?</p> <p><i>Trzeba podać informację o wszystkich podmiotach, które w świetle przepisów (nie tylko dotyczących kwalifikacji) mogą daną kwalifikację certyfikować. Mogą to być całe grupy podmiotów, np. okręgowe komisje egzaminacyjne (OKE) albo konkretne instytucje (np. Centrum Szkolenia Kierowców w mieście X).</i></p> <p><i>Jeżeli w przepisach dotyczących analizowanej kwalifikacji nie ma informacji o tym, kto może ją certyfikować albo uregulowania w tym zakresie budzą zastrzeżenia lub wątpliwości,</i></p> <p>→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p><i>W rozporządzeniu wskazany jest jeden podmiot, który przeprowadza walidację i certyfikację – Krajowe Stowarzyszenie Rzek Polskich.</i></p> <p><i>Trzeba rozważyć, czy uprawnień do certyfikowania nie powinien otrzymać przynajmniej jeszcze jeden podmiot.</i></p>
<p>7.6. Jeżeli w przepisach lub w innych dokumentach dotyczących tej kwalifikacji wymienione są warunki, które musi spełniać podmiot uprawniony do certyfikowania, to czy są one spójne z wymaganiami określonymi w ustawie o ZSK?</p> <p><i>Zgodnie z art. 39 instytucje certyfikujące wskazane w przepisach odrębnych muszą zapewniać warunki organizacyjne i kadrowe umożliwiające spełnianie wymagań dotyczących walidacji i podmiotów walidujących oraz w razie potrzeby dodatkowych warunków (zob. art. 41 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz art. 25 ust. 2 pkt 5 i 7).</i></p> <p><i>Jeżeli warunki, które musi spełniać podmiot uprawniony do certyfikowania analizowanej kwalifikacji, nie są określone albo są określone w sposób budzący zastrzeżenia lub wątpliwości,</i></p> <p>→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.</p>	<p><i>Warunki takie nie są w rozporządzeniu określone.</i></p>

<p>7.7. Czy w przepisach lub w innych dokumentach dotyczących tej kwalifikacji określone są dodatkowe warunki, które musi spełniać podmiot uprawniony do certyfikowania? Jeżeli tak, jakie to są warunki?</p> <p><i>Trzeba podać informację o dodatkowych warunkach, jakie musi spełniać podmiot uprawniony do certyfikowania analizowanej kwalifikacji oraz wskazać przepisy, w których te informacje się znajdują (zob. art. 25 ust. 2 pkt 7).</i></p>	<p><i>Nie.</i></p>
<p>7.8. Czy z przepisów regulujących kwalifikację wynika, że podmiot zainteresowany uzyskaniem uprawnienia do certyfikowania kwalifikacji musi lub może wystąpić o to do określonego organu? Jeżeli tak, jaki organ jest upoważniony do nadawania takiego uprawnienia?</p> <p><i>Trzeba podać informację o organie nadającym uprawnienie do certyfikowania analizowanej kwalifikacji oraz o trybie nadawania tego uprawnienia (jeżeli tryb jest określony). Trzeba także wskazać przepis, w którym ten organ jest wymieniony.</i></p> <p><i>Jeżeli uregulowania w tym zakresie budzą zastrzeżenia lub wątpliwości,</i> → <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p><i>Nie, taka procedura nie została w rozporządzeniu określona.</i></p>
<p>Zapewnianie jakości nadawania kwalifikacji</p>	
<p>7.9. Czy w przepisach regulujących kwalifikację lub w innych dokumentach dotyczących kwalifikacji zostały określone wymagania w zakresie zapewniania jakości nadawania kwalifikacji? Jeżeli tak, jakie są to wymagania?</p> <p><i>Jeżeli wymagania dotyczące zapewniania jakości nadawania kwalifikacji zostały określone, trzeba to odnotować oraz wskazać przepis, w którym ta informacja się znajduje.</i></p> <p><i>Jeżeli w przepisach nie określono wymagań dotyczących zapewniania jakości nadawania kwalifikacji albo wymagania te budzą zastrzeżenia lub wątpliwości,</i> → <i>należy to odnotować w części III karty przeglądu.</i></p>	<p><i>Nie.</i></p>

7.10. Jeżeli w przepisach określono wymagania dotyczące zapewnienia jakości nadawania kwalifikacji – czy są one spójne z wymaganiami określonymi w ustawie o ZSK? W szczególności, czy przepisy dotyczące kwalifikacji nakładają obowiązek funkcjonowania wewnętrznego oraz zewnętrznego zapewnienia jakości w instytucjach uprawnionych do certyfikowania kwalifikacji?

Należy dokonać porównania zapisów znajdujących się w przepisach i dokumentach dotyczących analizowanej kwalifikacji z treścią art. 50, art. 63, art. 64, oraz art. 66–69 ustawy o ZSK.

Jeżeli określone w przepisach wymagania dotyczące zapewnienia jakości nadawania kwalifikacji nie są spójne z wymaganiami ustawy o ZSK,

→ należy to odnotować w części III karty przeglądu.

KARTA PRZEGLĄDU KWALIFIKACJI UREGULOWANEJ CZĘŚĆ III

Adnotacje odnoszące się do danych o analizowanej kwalifikacji
ujętych w części I karty przeglądu kwalifikacji uregulowanej

Nazwa kwalifikacji (pole B)

Nazwa nie jest fortunna, gdyż słowo „konserwator” nie odzwierciedla zakresu obowiązków i odpowiedzialności osoby posiadającej kwalifikację.

Może nazwę warto sformułować odczasownikowo np. „nadzorowanie...”.

Dział administracji rządowej (pole C)

Bez uwag.

Adnotacje odnoszące się do danych o analizowanej kwalifikacji
ujętych w części II karty przeglądu kwalifikacji uregulowanej

Zapotrzebowanie na kwalifikację (pola 1.1–1.4)

Bez uwag.

Podstawa prawna (pola 2.1–2.3)

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 lutego 2000 r. w sprawie ochrony wód śródlądowych (Dz.U. z 2000 r., poz. 2909) brakuje pewnych elementów, które zgodnie z ustawą powinny być uregulowane w przepisach, m.in. nie są wystarczająco określone wymagane dla kwalifikacji efekty uczenia się, w rozporządzeniu nie ma też mowy o walidacji.

Za wystarczające można uznać uregulowania dotyczące certyfikowania oraz prowadzenia rejestru certyfikatów – odpowiedzialność za to powierzono Krajowemu Stowarzyszeniu Rzek Polskich.

Przed włączeniem kwalifikacji do ZSK niezbędna jest nowelizacja tego rozporządzenia.

Dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji – nazwa dokumentu (pola 3.1 i 3.2)

Wzór certyfikatu konserwatora brzegów rzek i zbiorników wodnych (w załączniku do rozporządzenia) powinien zawierać informację dotyczącą ważności dokumentu.

Dokument potwierdzający nadanie kwalifikacji – okres ważności (pola 3.3–3.5)

W rozporządzeniu nie został określony okres ważności certyfikatu potwierdzającego nadanie kwalifikacji konserwatora brzegów rzek i zbiorników wodnych – przygotowując nowelizację rozporządzenia, należałoby postawić specjalistom następujące pytania:

- *Czy kwalifikacja powinna być nadawana bezterminowo, czy na pewien okres?*
- *Jeżeli ważność kwalifikacji powinna być ograniczona w czasie, to jak długi powinien być okres ważności certyfikatu i jakie powinny być warunki przedłużenia ważności certyfikatu?*

Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji (pola 4.1 i 4.2)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lutego 2000 r. w sprawie ochrony wód śródlądowych (Dz.U. z 2000 r., poz. 2909) w sposób bardzo ogólny wskazuje zakres wiedzy wymaganej dla kwalifikacji. Umiejętności i kompetencje społeczne są zupełnie pominięte.

Zalecenie w zakresie szkolenia i egzaminowania kandydatów na konserwatorów brzegów rzek i zbiorników wodnych (Krajowe Stowarzyszenie Rzek Polskich, 2010) zawiera bardziej szczegółowe wskazówki, ale tylko w zakresie wymaganej wiedzy teoretycznej.

W toku przygotowywania nowelizacji niezbędne będzie całościowe opracowanie wymagań w zakresie efektów uczenia się w sposób określony w art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy o ZSK z uwzględnieniem aktualizacji postulowanych przez zainteresowane środowiska.

Zasady nadawania kwalifikacji (pola 5.1 i 5.2)

Wydaje się, że wymóg przedstawienia przez kandydata opinii powinien być uwzględniony w treści znowelizowanego rozporządzenia a nie w dokumentach wewnętrznych Krajowego Stowarzyszenia Rzek Polskich.

Warunki, które musi spełnić osoba ubiegająca się o kwalifikację, aby przystąpić do walidacji – wymagane wykształcenie (pola 6.2 i 6.3)

Aktualnie nie jest określone wykształcenie wymagane od osób, które chcą przystąpić do walidacji. Wydaje się jednak, że takie wymaganie powinno być postawione. Wstępna propozycja – wykształcenie średnie na 4 poziomie PRK.

Warunki, które musi spełnić osoba ubiegająca się o kwalifikację, aby przystąpić do walidacji – wymagania dotyczące ukończenia odpowiedniego kursu (pola 6.4–6.6)

Brak wymagań odnośnie do obowiązku uczestniczenia w szkoleniach jest zgodne z ideą ZSK.

Z informacji od zainteresowanych środowisk wiadomo, że duża część kandydatów wywodzi się z ruchów i organizacji działających na rzecz ochrony przyrody. Osoby te często mają dużą wiedzę z tego zakresu i wymuszanie na nich uczestnictwa w szkoleniach nie ma uzasadnienia.

Obowiązek odbycia szkolenia postulowało jedynie Krajowe Stowarzyszenie Rzek Polskich, które jako jedyne nadaje te kwalifikacje i chce być również jedynym w kraju ośrodkiem szkolenia. Jednakże z punktu widzenia interesu publicznego tego rodzaju monopol wydaje się niepożądany.

Inne warunki, które musi spełnić osoba, aby przystąpić do walidacji (pola 6.7–6.9)

Warunki podane w rozporządzeniu (dotyczące wieku i doświadczenia zawodowego) są niespójne. Praktycznie nie jest możliwe, aby osoba w wieku 18 lat mogła legitymować się „stażem 5 lat w obszarze gospodarki wodnej, turystyce wodnej lub pokrewnych”.

Przygotowując nowelizację rozporządzenia, należałoby postawić specjalistom pytanie również o warunki, które musi spełnić osoba, by móc przystąpić do walidacji.

Walidacja i certyfikowanie – wymagania dotyczące walidacji (pola 7.1 i 7.2)

Modyfikacja wymagań powinna polegać na wprowadzeniu obowiązkowej części praktycznej przeprowadzanej w terenie.

Walidacja i certyfikowanie – wymagania dotyczące podmiotów przeprowadzających walidację (pola 7.3 i 7.4)

Bez uwag.

Walidacja i certyfikowanie – uprawnienia do certyfikowania (pola 7.5–7.8)

Być może warto umożliwić rozszerzenie grona podmiotów upoważnionych do przeprowadzania walidacji i certyfikacji. Wymaga to konsultacji z zainteresowanymi środowiskami.

Po włączeniu kwalifikacji do ZSK zapisane w ustawie o ZSK wymagania dotyczące podmiotów walidujących (art. 41 ust. 2 pkt 1, 3 i 4) będą obowiązywać i nie będzie trzeba o tym mówić w znowelizowanym rozporządzeniu.

Jeżeli chodzi o dodatkowe wymagania, o których mowa w art. 25 ust. 2 pkt 7 ustawy o ZSK, to nie wydaje się, żeby ich formułowanie było potrzebne.

Walidacja i certyfikowanie – zapewnianie jakości nadawania kwalifikacji (pola 7.9 i 7.10)

W znowelizowanym rozporządzeniu potrzebne jest dodanie przepisów dotyczących wewnętrznego i zewnętrznego zapewniania jakości, w tym wskazania podmiotu zewnętrznego zapewniania jakości.

ANEKS 2 – Doświadczenia z przeglądu kwalifikacji wykonanego w latach 2012–2013

1. Ogólne informacje o przeglądzie

W ramach prac nad wdrożeniem w Polsce Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji w latach 2012–2013 dokonano przeglądu przyjętych w polskim ustawodawstwie rozwiązań dotyczących kwalifikacji w dziesięciu wybranych działach administracji rządowej¹³. Jednym z głównych celów badania aktów prawnych było poznanie, w jaki sposób polskie prawo reguluje ustanawianie i nadawanie różnego rodzaju kwalifikacji. Rozpoznanie dotychczasowej praktyki w dziedzinie kwalifikacji w dziesięciu działach administracji rządowej było punktem wyjścia do przygotowania projektu ogólnych, wspólnych dla wszystkich zasad regulowania kwalifikacji w aktach prawnych.

W badaniu aktów prawnych punktem odniesienia dla interpretacji poszczególnych przepisów była definicja kwalifikacji ustalona w zaleceniu w sprawie Europejskiej Ramy Kwalifikacji (Parlament Europejski, 2008)¹⁴. Zgodnie z nim „kwalifikacja” to *formalny wynik procesu oceny i walidacji, uzyskany w sytuacji, w której właściwy organ zgodnie z ustaloną procedurą stwierdził, że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się zgodne z określonymi standardami*¹⁵. „Formalny wynik procesu oceny” oznacza, że dana osoba otrzymała oficjalnie uznawany dokument (np. dyplom bądź świadectwo). Nabycie tak zdefiniowanej „kwalifikacji” oznacza istotną zmianę, np. uzyskanie prawa do rozpoczęcia kolejnego etapu edukacji lub możliwość podjęcia pracy, w której wymagane jest posiadanie danej kwalifikacji. Zgodnie z cytowaną powyżej definicją, kwalifikacją jest np. dyplom lekarza, inżyniera, określonej kategorii prawo jazdy, ale także świadectwo ukończenia szkoły podstawowej, gimnazjum i matura. Należy podkreślić, że przyjęta w zaleceniu w sprawie ERK definicja kwalifikacji nie pokrywa się z tradycyjnym, intuicyjnym rozumieniem tego słowa. W naszym kraju mówiąc „kwalifikacje” najczęściej ma się na myśli wiedzę i umiejętności potrzebne do dobrego wykonywania zadań na określonym stanowisku albo konkretnego zawodu.

Z powodu przyjęcia innego niż powszechnie używane znaczenia terminu „kwalifikacja” oraz na skutek używania w polskim ustawodawstwie bardzo różnej terminologii, przegląd rozwiązań dotyczących ustanawiania i nadawania kwalifikacji przysporzył wiele trudności. Dlatego w analizowanych aktach prawnych szukano nie tylko przepisów mówiących wprost o kwalifikacji, lecz także przepisów wprowadzających uregulowania zbieżne z ww. definicją kwalifikacji lub do tej definicji zbliżone (wskazujące na efekty uczenia się, walidację i na dokument potwierdzający). Dzięki temu w wyniku przeglądu zidentyfikowano także konstrukcje prawne zbliżone do kwalifikacji (quasi-kwalifikacje), to znaczy regulacje ustanawiające coś, co w dużej części odpowiada przyjętej w ERK definicji kwalifikacji.

Wyniki wyszukiwania kwalifikacji i quasi-kwalifikacji w aktach prawnych przedstawiono według stanu prawnego na koniec I kwartału 2013 r. Analizie poddane zostały akty normatywne o randze ustawy oraz w niektórych wypadkach także akty wykonawcze (rozporządzenia). Przegląd przeprowadzono w następujących losowo wybranych działach administracji rządowej: finanse publiczne, gospodarka (częściowo), gospodarka morską, kultura fizyczna, oświata i wychowanie, praca, sprawiedliwość, środowisko (częściowo), turystyka, zdrowie. W wyniku dokonanego przeglądu udało się zidentyfikować 184 kwalifikacje i grupy kwalifikacji oraz 35 quasi-kwalifikacji. Prawdopodobnie nie były to wszystkie kwalifikacje w badanych obszarach. Wyniki przeprowadzonego badania zostały przedstawione w postaci obszernego raportu¹⁶.

¹³ Przegląd został wykonany przez zespół KRK/IBE w ramach projektu systemowego *Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji oraz Krajowego Rejestru Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie*, realizowanego od lipca 2010 do końca 2013 r.

¹⁴ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (Dz.Urz. UE C 111 z 6 maja 2008 r.).

¹⁵ Załącznik 1 do Zalecenia PE i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia Europejskich Ram Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie.

¹⁶ Sławiński, S., Królik, K., Lechowicz, E., Marszałek, A., Michałowicz, H. (2014). Raport z przeglądu przyjętych w polskim ustawodawstwie rozwiązań dotyczących kwalifikacji w wybranych działach administracji rządowej. Warszawa: IBE. Pobrano z: www.kwalifikacje.edu.pl/images/download/Publikacje/Raport_z_przegladu_na_strone.pdf

2. Ważniejsze spostrzeżenia dotyczące analizowanych aktów prawnych

A. Terminologia

W analizowanych aktach prawnych termin „kwalifikacja” był zazwyczaj używany w znaczeniu odmiennym niż przyjęte w zaleceniu w sprawie ERK. W wielu wypadkach stosowany w ustawach termin „kwalifikacja” odnosił się do wiedzy i umiejętności wymaganych na określonym stanowisku pracy. Poniżej przedstawiono przykłady sformułowań z użyciem wyrazu „kwalifikacje”, które występowały w badanych aktach prawnych:

kwalifikacje zawodowe...

kwalifikacje do realizacji zadań z zakresu...

kwalifikacje do wykonywania prac związanych z...

kwalifikacje osób sprawujących nadzór...

kwalifikacje dla poszczególnych stanowisk...

kwalifikacje w zawodach...

kwalifikacje wymagane od nauczycieli...

uznanie kwalifikacji...

zaświadczenie kwalifikacyjne...

dypłomy i świadectwa w żegludze międzynarodowej stwierdzają kwalifikacje zawodowe uprawniające do zajmowania stanowisk na poszczególnych poziomach odpowiedzialności...

W analizowanych aktach prawnych niejednokrotnie zamiennie używane były terminy (pojęcia): *zawód, kwalifikacja, uprawnienie, prawo wykonywania zawodu, powołanie, tytuł zawodowy* itd. Relacje pomiędzy poszczególnymi terminami nie zawsze były jasne. W niektórych przypadkach nieostre były na przykład rozróżnienia pomiędzy:

- tym, co autorzy ustawy określają terminem kwalifikacje, i tym, co w danym akcie prawnym oznacza wyraz *zawód*,
- tym, co autorzy ustawy uważają za prawo wykonywania zawodu, oraz tym, czym mają być uprawnienia zawodowe.

Trudności interpretacyjne występowały m.in. w przypadku określenia statusu prawnika. Nigdzie nie było wyraźnie sprecyzowane, czy istnieje zawód prawnik, czy określenie to należało zaliczyć do używanych wyłącznie w mowie potocznej. Na przykład w świetle przepisów nie było jasne:

- Czy magister prawa (jako kwalifikacja w rozumieniu ERK) jest równocześnie zawodem?
- Jaki zawód wykonuje osoba posiadająca dyplom ukończenia studiów prawniczych, świadcząca usługi w zakresie doradztwa prawnego, a która nie jest ani radcą prawnym ani adwokatem?

B. Nazewnictwo kwalifikacji

W niektórych uregulowaniach dotyczących kwalifikacji ustawodawca ograniczył się do opisu czynności lub istoty danej funkcji (roli, stanowiska), ale nie wprowadził nazwy ustanowionej kwalifikacji. W treści poszczególnych przepisów często występowały elementy pozwalające uznać coś za kwalifikację w rozumieniu ERK, jednak była ona „ukryta” w uprawnieniu do wykonywania określonego rodzaju czynności zawodowych, w uprawnieniu do zajmowania stanowiska lub w opisie kolejnych etapów uzyskiwania prawa wykonywania zawodu. Dlatego w toku badania nazwy dla wielu kwalifikacji ustalono na podstawie analizy treści przepisów.

Nazwy kwalifikacji formułowane były bardzo różnie, czasem krótko (np. *felczer*), czasem przez rozbudowany opis (np. *wykonywanie czynności spawania, zgrzewania, lutowania, oraz przeróbkę pla-*

styczną i obróbkę cieplną w toku wytwarzania, naprawy i modernizacji urządzeń technicznych oraz wytwarzania elementów stosowanych do wytwarzania, naprawy lub modernizacji tych urządzeń).

Nazwy kwalifikacji określano albo przedmiotowo, poprzez odniesienie do określonego rodzaju czynności, stanowiska pracy, zawodu (np. eksploatacja urządzeń, instalacji i sieci energetycznych na stanowisku dozoru), albo podmiotowo, poprzez odniesienie do osoby, która te zadania wykonuje (np. monter, spawacz, lekarz).

W niektórych wypadkach regulacja zawarta w ustawie dotyczyła zbioru (grupy) kwalifikacji (np. uprawnienia do zajmowania stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądowego i ochrony radiologicznej). Natomiast kwalifikacje wchodzące w skład danej grupy dookreślone były w aktach wykonawczych (niekiedy ustawodawca poprzestał jedynie na określeniu grupy kwalifikacji w ustawie).

W rezultacie w raporcie z badań nazwa kwalifikacji jest:

- taka sama, jak nazwa zawodu (np. rzecznik patentowy), lub
- taka sama, jak nazwa stanowiska (np. inspektor ochrony radiologicznej), lub
- taka sama, jak nazwa uprawnienia, które uzyskuje osoba nabywająca kwalifikację (np. inspektor dozoru jądowego), lub
- ściśle związana z rodzajem wykonywanych czynności (np. eksploatacja urządzeń, instalacji i sieci energetycznych), lub
- odniesiona tylko do określonej instytucji (np. ekspert w Urzędzie Patentowym RP).

C. Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji

Wymagania dotyczące efektów uczenia się dla kwalifikacji nadawanych w systemie oświaty (w kształceniu ogólnym i zawodowym) oraz w szkolnictwie wyższym, a także wymagania dotyczące niektórych kwalifikacji spoza tych obszarów, były opisane w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, zgodnie z ujęciem zaproponowanym w zaleceniu w sprawie ERK.

Przepisy dotyczące kwalifikacji w pozostałych obszarach różniły się istotnie sposobem określania wymagań w zakresie efektów uczenia się, (których osiągnięcie jest warunkiem nadania kwalifikacji). Wymagania dotyczące kwalifikacji – poza wyjątkami – nie były w tych obszarach opisywane w języku efektów uczenia się, określany był raczej czas trwania szkolenia oraz ogólny zakres wiedzy i umiejętności. Efekty uczenia się były wskazywane najczęściej ogólnie i pośrednio, np. w zapisach dotyczących programu szkolenia lub w wymaganiach egzaminacyjnych, których ustalanie było powierzone instytucji szkolącej.

D. Walidacja¹⁷

W przeglądzie zauważono, że w większości wypadków, aby móc przystąpić do walidacji w celu uzyskania kwalifikacji, istniała konieczność ukończenia określonego cyklu obowiązkowego szkolenia/kształcenia. Niekiedy możliwość przystąpienia do walidacji uzależniona była od odbycia obowiązkowej praktyki. Czasem dodany był przepis umożliwiający zwolnienie z tych obowiązków (zwykle pod pewnymi warunkami, np. ukończenia innych szkoleń albo innego określonego cyklu kształcenia, wykazania się określoną wiedzą lub praktyką, albo posiadania innych kwalifikacji bądź uprawnień). Zidentyfikowano tylko kilka kwalifikacji uregulowanych, odnośnie do których odbycie obowiązkowego szkolenia lub praktyki nie było konieczne.

W wypadku wielu kwalifikacji nie było jasne, czy warunki, jakie musi spełniać osoba ubiegająca się o jakieś stanowisko lub uprawnienie, są także warunkami przystąpienia do walidacji, która jest konieczna do uzyskania kwalifikacji i w konsekwencji również do otrzymania określonego stanowiska lub uprawnienia (np. prawa wykonywania zawodu).

¹⁷ Walidacja – sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu jej nabycia, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji (art. 2 pkt 22 ustawy o ZSK).

W objętych analizą działach administracji rządowej nie było mowy o możliwości walidowania efektów uczenia się nieformalnego¹⁸, w tym zakresie polska praktyka najbardziej odbiegała od ww. zalecenia w sprawie ERK.

E. Certyfikowanie¹⁹

W analizowanych aktach prawnych certyfikowanie było regulowane w różny sposób, zarówno w odniesieniu do dokumentów, jak i procedur nadawania. W niektórych przypadkach nie był jasno określony rodzaj aktu nadającego daną kwalifikację. Niekiedy regulacje prawne wprost wskazywały, że dana osoba otrzymuje dokument o określonej nazwie (np. świadectwo), w innych aktach uregulowania kończyły się na stwierdzeniu, że z przebiegu egzaminu sporządza się protokół. W wypadku niektórych kwalifikacji akty prawne zawierały wzory dokumentów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji, w innych określały jedynie, co powinno się w nich znajdować. Czasami nie odnosiły się ani do formy, ani do treści tych dokumentów.

Wielokrotnie przepisy były tak skonstruowane, że nie wynikało z nich jasno, co jest dokumentem potwierdzającym posiadanie kwalifikacji i w którym momencie została ona nadana.

Regulacje dotyczące niektórych kwalifikacji określały dość szczegółowo tryb wydawania takiego dokumentu. Zdarzały się jednak niejasne zapisy powodujące wątpliwości interpretacyjne dotyczące tego, kto wydaje dokument – komisja czy też podmiot (organ), który ją powołał.

Natrafiono także na kwalifikacje, w odniesieniu do których ten sam dokument potwierdza zarówno ich uzyskanie, jak i posiadanie uprawnień do określonych czynności zawodowych. Odnotowano też przypadki kwalifikacji, które są potwierdzane przez różne dokumenty (np. *przygotowanie pedagogiczne*).

F. Przenoszenie osiągnięć²⁰

W analizowanych aktach prawnych znaleziono różne uregulowania, które w procesie nabywania niektórych kwalifikacji umożliwiają uwzględnianie wcześniej odbytych szkoleń, egzaminów zdanych poza podmiotem certyfikującym oraz doświadczeń nabytych w toku pracy zawodowej. Dopuszczały zwalnianie pod pewnymi warunkami osób ubiegających się o kwalifikacje z obowiązkowego kształcenia, stażu lub walidacji. W przepisach dotyczących poszczególnych kwalifikacji zasady zwalniania z obowiązkowych szkoleń, staży, aplikacji itp. były określane w różny sposób.

Tworzenie elastycznych uregulowań prawnych, które umożliwiają unikanie nieuzasadnionego dublowania czynności i procedur w procesie nabywania kwalifikacji, jest zgodne z podejściem rekomendowanym w zaleceniu w sprawie ERK. Dlatego należałoby analizować pod tym kątem ustalone w przepisach warunki nadawania kwalifikacji.

G. Zapewnianie jakości nadawanych kwalifikacji

W wypadku wielu kwalifikacji analizowane akty prawne zawierały zasady (niejednokrotnie szczegółowe) powoływania komisji i przeprowadzania egzaminu. Zwykle zasady te miały wyraźnie „projakościowy” charakter. Zapewnianiu jakości służyć miały także inne rozwiązania, m.in.:

- obowiązek akredytacji instytucji kształcącej przez właściwego ministra,
- udział reprezentacji środowiska zawodowego w postępowaniu akredytacyjnym,
- określenie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy kształcenia,
- obowiązkowa aktualizacja programu kształcenia podyplomowego.

¹⁸ Uczenie się nieformalne – uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną (art. 2 pkt 20 ustawy o ZSK).

¹⁹ Certyfikowanie – proces, w wyniku którego osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, po uzyskaniu pozytywnego wyniku walidacji, otrzymuje od uprawnionego podmiotu certyfikującego dokument potwierdzający nadanie określonej kwalifikacji (art. 2 pkt 1 ustawy o ZSK).

²⁰ W kontekście ZSK przenoszenie osiągnięć oznacza uznawanie przez instytucję certyfikującą pozytywnych wyników walidacji, które zostały przeprowadzone przez inne instytucje certyfikujące (Słownik Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, IBE, s. 42).

Z punktu widzenia jakości kwalifikacji istotne były także przepisy, które określały okres ważności kwalifikacji. Z dokonanej analizy aktów prawnych wynika jednak, że tylko nieliczne kwalifikacje nadawane były na określony czas.

W przypadku niektórych kwalifikacji (np. *pielęgniarka*) dłuższa przerwa w działalności w zawodzie oznaczała utratę prawa wykonywania danego zawodu. Przepisy określały też warunki przywracania prawa wykonywania zawodu. Z zasady nakładany był obowiązek dodatkowych szkoleń. Wielokrotnie ustawy nakładają obowiązek „stałego doskonalenia zawodowego”, ale nie zawsze określano sposób egzekwowania tego obowiązku.

W analizowanych aktach prawnych nie znaleziono natomiast żadnych przepisów mówiących wprost o systemach wewnętrznego i zewnętrznego zapewniania jakości nadawania kwalifikacji²¹, których funkcjonowanie jest rekomendowane wszystkim krajom UE w zaleceniu w sprawie ERK.

H. Konteksty międzynarodowe

Polska jest stroną dwustronnych i wielostronnych umów międzynarodowych, w których określone zostały różnego rodzaju zasady postępowania w sprawie uznawania kwalifikacji obywateli innych państw. W związku z tym określenie standardów w zakresie traktowania kwalifikacji zagranicznych w polskim prawie powinno być poprzedzone analizą treści tych umów.

Rosnący wpływ globalizacji (zwłaszcza na rynek pracy), postępująca specjalizacja i coraz większe umiędzynarodowienie kształcenia i szkolenia powodują, że w najbliższych latach wzrośnie potrzeba rozszerzania katalogu kwalifikacji, dla których wymagane efekty uczenia się będą określone na szczeblu ponadnarodowym, w tym m.in. w ramach korporacji zawodowych. Polski system kwalifikacji powinien być otwarty na takie sytuacje.

W wypadku nadawania lub uznawania kwalifikacji osobom niebędącym obywatelami polskimi istotną zmienną jest znajomość języka polskiego. W analizowanych przepisach kwestie te są regulowane w różny sposób, niekiedy wymagany jest egzamin, a czasem wystarczy oświadczenie osoby ubiegającej się o nadanie lub uznanie kwalifikacji. Niewątpliwie przy niektórych kwalifikacjach konieczny jest określony stopień opanowania języka polskiego przez obcokrajowca, jednakże ta kwestia także wymaga ustalenia pewnych ogólnych (niekoniecznie jednakowych dla wszystkich) zasad postępowania. Szczególnie ważne jest pytanie o sposób i kryteria oceny, czy spełniony jest wymóg znajomości języka polskiego w stopniu wystarczającym do wykonywania zawodu²².

3. Podsumowanie przeglądu

Przeprowadzona w ramach przeglądu analiza aktów prawnych odsłoniła bogactwo i różnorodność, ale niekiedy także niespójność podejść do kwestii kwalifikacji. Różnorodność podejść dotyczy bardzo wielu zagadnień (aspektów) związanych zarówno z nazywaniem i ustanawianiem kwalifikacji, jak i z ich nadawaniem i weryfikowaniem. Dlatego w raporcie z z 2013 r. sformułowano następujące wnioski końcowe:

W świetle wyników przeglądu aktów prawnych zawierających regulacje dotyczące kwalifikacji w 10 wybranych działach administracji rządowej wydaje się celowe rozpoczęcie krajowej dyskusji z udziałem szerokiego grona przedstawicieli różnych sektorów i branż. Dyskusja powinna dotyczyć:

- *uzgodnienia wspólnego słownika terminów, takich jak: kwalifikacja, zawód, tytuł zawodowy, uprawnień zawodowe, prawo wykonywania zawodu, licencja itp., oraz terminologii ułatwiającej rozróżnianie dokumentów potwierdzających posiadane kwalifikacje, takich jak: dyplom, certyfikat, świadectwo, zaświadczenie itp.,*

²¹ W kontekście ZSK – wewnętrzne zapewnianie jakości oznacza monitorowanie i okresową ewaluację czynności związanych z nadawaniem kwalifikacji wykonywane przez instytucję certyfikującą, zewnętrzne zapewnianie jakości polega na monitorowaniu i dokonywaniu okresowych ewaluacji przez podmiot zewnętrzny w stosunku do instytucji certyfikującej (Słownik ZSK, s. 42 i 54).

²² Obecnie reguluje to art. 29 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. z 2016 r., poz. 65), w myśl którego wnioskodawca ubiegający się o uznanie kwalifikacji nabytych za granicą powinien znać język polski w stopniu niezbędnym do wykonywania zawodu regulowanego albo działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

- *określenia ogólnych zasad nazywania kwalifikacji,*
- *ogólnych standardów w zakresie nadzorowania przez organy państwa sfery kwalifikacji,*
- *zasad nadawania korporacjom zawodowym kompetencji w zakresie ustalania wymagań kwalifikacyjnych, nadawania kwalifikacji oraz nadzorowania jakości kwalifikacji,*
- *ogólnych zasad ustanawiania kwalifikacji,*
- *ogólnych zasad nadawania kwalifikacji (walidowania, certyfikowania oraz zapewniania jakości obu procesów),*
- *ogólnych zasad traktowania w Polsce kwalifikacji nadawanych za granicą,*
- *ogólnych zasad finansowania działań związanych z nabywaniem kwalifikacji.*

Ponadto wydaje się, że tego rodzaju przegląd aktów prawnych zawierających regulacje dotyczące kwalifikacji powinien objąć wszystkie pozostałe działy administracji rządowej.

W kolejnych latach w ramach przygotowywania nowych rozwiązań systemowych, wiele z powyższych zagadnień zostało podjętych, a wypracowane rozwiązania znalazły się w uchwalonej w końcu 2015 r. ustawie o ZSK. Realizacja pozostałych wniosków wymaga dłuższego czasu.

Instytut Badań Edukacyjnych

Głównym zadaniem Instytutu jest prowadzenie badań, analiz i prac przydatnych w rozwoju polityki i praktyki edukacyjnej.

Instytut zatrudnia badaczy zajmujących się edukacją – pedagogów, socjologów, psychologów, ekonomistów, politologów i przedstawicieli innych dyscyplin naukowych – wybitnych specjalistów w swoich dziedzinach, o różnych doświadczeniach zawodowych, które obejmują, oprócz badań naukowych, także pracę dydaktyczną, doświadczenie w administracji publicznej czy działalność w organizacjach pozarządowych.

Instytut uczestniczy w realizacji międzynarodowych projektów badawczych oraz projektów systemowych współfinansowanych przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa | tel. +48 22 241 71 00

ibe@ibe.edu.pl | www.ibe.edu.pl

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Egzemplarz bezpłatny.